

Ціна 3.00 дол.

НОВІ ДНІ

• NOWI DNI •

УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ

Vol. XLIII

ТРАВЕНЬ -- 1992 -- MAY

No. 507

NOWI DNI

A Ukrainian Monthly published
every month except August by
the Nowi Dni Co. Ltd.
in Toronto, Ont., Canada

Адреса "Нових Днів":

NOWI DNI

P.O. Box 400, Stn "D"
TORONTO, ONT., CANADA
M6P 3J9

Publications Mail Registration Number 1668

International Standard Serial Number

ISSN 0048-1017

Editor-in-Chief: M. Dalney
Business & Advertising manager:
A. Horhota

1 YEAR SUBSCRIPTION --

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА:

CANADA: \$27.00

U.S.A.: \$25.00 US

OVERSEAS -- ЗАОКЕАНСЬКІ
КРАЇНИ

\$25.00 American or equivalent

Avio -- \$65.00 American or equivalent

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

AUSTRALIA -- АВСТРАЛІЯ:

F. Habelko,
61 Lawson Ave.,
Frankston 3199, VIC. Australia
Tel.: 03-783 7782

Terentij Myronenko,
P.O. Box 302,
Parramatta, N.S.W., Australia 2150

M. Waksietenko,
28 Alguna Cres.,
Rostevor, S.A. 5073

GR. BRITAIN -- ВЕЛ. БРИТАНІЯ:

Mr. A. Bondarenko,
34 Gibbon Rd.
London W3 7AF England

Засновник і редактор 1950-1969 П.К. Волиняк

Видає Спілка "НОВІ ДНІ" з обм. відповідальністю

Мар'ян Дальний -- головний редактор

Редколегія: Іл. Бондарчук, Тоня Горохович, Василь Гришко,
Мар'ян Дальний -- редактор, Олексій Коновал.

Адміністратор і Оголошення -- Ада Горгота

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ:

Петро Осадчук -- БІЛЬ І ЛЮБОВ	1
Микола Щербак -- ІЗ ЦИКЛУ "ІВАН ФРАНКО"	2
Василь Дмитренко -- ДО СТОЛІТТЯ ПОСЕЛЕННЯ... ..	3
Олесь Лупій -- ШЛЯХ	3
М. Назаркевич -- ПРОЩАННЯ	3
Симон Петлюра -- ПАМ'ЯТИ ПОЕТА-БОРЦЯ	4
Юрій Гаврилук -- ПЛОДИ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ "НЕЗАЛЕЖНИЦЬКІ ПРАГНЕННЯ УКРАЇНЦІВ"	6
Мар'ян Дальний -- "В УКРАЇНУ ІДІТЬ, ДІТИ..."	9
Ганна Черинь -- ПІДСУМОК ЖИТТЯ	11
Андрій Качор -- ЗА ВІДНОВУ СПРАВЖНЬОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ	13
Сергій Грабовський -- КОВБАСА І ТРИЗУБ	15
Валерій Остапенко -- СИНДРОМ САМОВПЕВНЕНOSTИ... ..	16
Валентина Соколенко -- ВИСТАВКА ТВОРІВ М. ЛЕВИЦЬКОГО В КИЄВІ	18
Юхим Красноштан -- РЕАЛІСТИЧНА І МОДЕРНА УКРАЇНА НА ПРЕРІЯХ КАНАДИ	21
Юрій Мошинський -- ВЗАЄМОДІЯ МИСТЕЦТВА З ОТОЧЕННЯМ	22
Марта Онуфрів -- ПРЕЧИСТЕ ДЖЕРЕЛО	23
Леся Храплива-Щур -- "ОКСАНО, ОКСАНО, Я ЧУЮ ТВІЙ ГОЛОС"	24
Дмитро Обяк -- ЧИ СТАНЕ РУХ ПРАВЛЯЧОЮ ПАРТІЄЮ УКРАЇНИ?	26
Анатоль Вовк -- НА ПУЛЬСІ МОВИ	29
Ро-Ко -- МОДЕРНА МУЗИКА	30
Олег Черногуз -- ПОВІТРЯНІ ПАВЛИКИ	30
Юл. Мовчан, Петро Римаренко, Р. Колісник, Я. Стех, Іван Висоцький і інші -- ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ	31
ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ	32

На першій стор. обкладинки: Мирон Левицький. "Мадонна з дитям"
(1964). (Чит. статтю Валентини Соколенко, стор. 18-19.)

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела. ● Статті з поданими іменами авторів не конче висловлюють погляди редакції. ● Незамовлених матеріалів редакція не повертає. ● Редакція не відповідає за зміст платних оголошень і застерігає собі право виправляти мову та скорочувати надіслані матеріали.

Література, мистецтво, наука, суспільне життя

Петро ОСАДЧУК

БІЛЬ І ЛЮБОВ

Хто ми нині?
 І де ми? Де ми?
 Варті чого? І варті чи?
 Чом так швидко й куди ідемо?
 Оглядаємось чом ідучи?
 З кожним кроком нові питання.
 Той спіткнувся, а той озвірів.
 Ой не так свого духу повстання
 Ми замислили на зорі.
 Заборон, і приниження, і страму,
 Ой спізнали в тотальну добу!
 Нині мало нам спільного храму --
 Стане місця у спільнім гробу!
 Нам здавалось, що ми єдині,
 Злиті в лаву з усіх спох,
 І, відроджений в Україні,
 Нас освятить єдиний Бог.
 Нам здавалось, що ми всесильні, --
 Лиш свобода прорве небокрай,
 Крила випрямим сонячно-сині
 І потрапим в омріяний рай.
 Боже милий, сто днів минуло,
 Як сурмили в грудневий рік,
 А сусід вже скулить в минуле,
 Оглядається в затхлий барліг.
 Я дивуюся, звідки, звідки
 Хижі очі, примружені зло?
 Так орел, що позбувся клітки,
 Неспроможен розправить крило.
 Так орел, при звичаєній ласо
 Жерти в клітці за будь здоров,
 Ради трупної пайки м'яса
 Повернутись в неволю готов.
 Боже, вчора такі веселі
 Ви співали: "...Вкраїну храни",
 А сьогодні -- ганьба! -- за портфелі
 Позчіплялися, як барани.
 Чудеса! Коли вперше на площі
 Вийшли ми, я не бачив тих,
 Хто сьогодні язик полоще
 В мертвих водах потоків брудних.
 Хто сьогодні ретельно й гордо
 Заявляє: "Я більше всіх
 За Україну деру своє горло",
 Чинить він фарисейський гріх.
 Люди добрі! Візьміть себе в руки,

Розберіться в безтямних словах, --
 Нас ніхто ще не брав на муки,
 Ще розп'ятих не ма на хрестах.
 Інші йшли крізь ліси і байраки,
 Інші мерзли в снігах Колими,
 Інші рвалися в люті атаки,
 Рідну землю прикривши грудьми.
 Всіх згадаймо, хто вмер за Україну,
 Щоб ніколи не вмерла вона...
 Ми прийняли у спадок руїну,
 Нам досталась руїна страшна.
 Нам достались у віно могили,
 Биківня і Дем'янів Лаз.
 Всіх героїв загублені сили
 Піднімали, зневірених, нас.
 То чи маємо право нині
 Нарікати на долю тяжку?
 Три віки спилося те Україні,
 Що явилось нам раз на віку.
 Без єдиної краплі крові
 Здобуваєм шляхетні права.
 Світ новий постає з любові,
 Постає Україна нова.
 Хто ж ми нині?
 І де ми? Де ми?
 Варті чого? І варті чи?
 Чом так швидко й куди ідемо?
 Оглядаємось чом ідучи?
 Оглядатись -- воно не зайве,
 Щоб затишити в сотий раз,
 Що тебе можуть завтра зайти
 Знов зіпхнути в Дем'янів Лаз.
 Оглядатись -- воно доконче,
 Щоб не втрапити знов на шлях,
 Де свобода, що в грудях клекоче,
 Переходить в тотальний страх...
 Ми не просто великі свідки,
 Ми великих подій творці!

...Ти, хто вийшов з одвічної клітки,
 В тебе рабське клеймо на лиці.
 Так орел, при звичаєній ласо
 Жерти в клітці за будь здоров,
 Ради трупної пайки м'яса
 Повернутись в неволю готов.

П.С. Як не дивно, цей поетичний монолог написаний
 за кілька днів до III з'їзду Руху. □

ІЗ ЦИКЛУ "ІВАН ФРАНКО"

ЛЮБОВ

*Ти, брате, любиш Русь,
Як дім, воли й корови.
Я ж не люблю її
З надмірної любови...*

Іван Франко

Він кинув їх, терпкі слова, з розпуки,
Великий трудівник і каменярь,
Коли життя було, як крутояр,
І серце надривалося від муки...

Як не любити і ліси, і луки,
І сині гори, і пісні флюяр,
І хліб насущний -- неба світлий дар, --
І плідну ниву, і робочі руки!...

Життя прожить -- не поле перейти!...
Зумій, зумій же, друже, до загибуні,
Ідучи через звори і мости, --

Любити рідну матір -- Україну --
Як він її любив, ковальський син,
Володар і низин, і верховин!

БИТТЯ СЕРДЕЦЬ ВЕЛИКИХ

*Зустрівшись з Іваном Франком,
композитор Микола Лисенко обняв письменника
і в пориві вигукнув: "Франко -- це святий!"
Із спогадів акад. Сергія Єфремова.*

Як важко йти цим бескидом стрімким!
Та легко руки тиснути в любові!
"Франко! Святий!..." -- у зустрічі-обнові
Вони застигли в захваті святім!

Здавалося -- засяяв сонцем дім,
Коли прийняв у Королівським Львові
Двох велетнів -- у музиці і слові --
Двох чародіїв у чутті однім!

І той, що землю прославляв піснями,
І той, що з мужністю ламав граніт,
Хмеліли із нестримної нестями!

Биття сердець великих -- цілий світ
Бринів, як відсвіт і дзвінки октави,
На верховині у промінні слави!

НАД ЧОРНИМ МОРЕМ

*В 1909 році Іван Франко набирався здоров'я
над Чорним морем.
З біографії.*

Шуміло море. Закипав навар
Важкого валу -- вітрове веління!

І проривалось соняшне проміння,
Як скісні списи крізь заслону хмар.

Здригнулись груди... От де широчінь!
Твій світ, вітчизно, і твоє свічадо!
І серце билось у пориві радо,
І зір втішався хвилями видінь...

Стояв на гривах предковичних скель,
Вдивлявся в далечінь на видноколі
І чув, як море котить гомін волі,
Простує сонце до тісних осель...

Яка ти, мріє, гарна і терпка,
Коли в тобі ясний вогонь іскриться!...
І з моря зачерпнула сил правиця --
Поетова окрилена рука!

ЗАПОВІТ

*"Кличте, кого можете... всіх, всіх, хто є".
Передсмертні слова Івана Франка.*

Травневий день, поблідлий і хисткий,
Нетвердо прошкував до небосхилу,
Та він ще рухом нетривким руки
Хотів схопити нетривалу силу.

І вмить схилився... Зморено знеміг...
Лице, як свічка, тануло восково.
"Покличте всіх... усіх, хто є... усіх!..."
Він ще жадав сказати віще слово!

Вдивлявся спрагло в обриси облич...
Вхопив повітря... Звівся на хвилину...
І впав... Погас... Який вогненний клич
Хотів Ти кинути нам, карпатський сину?!

Здавалося -- затихнув цілий світ...
Та кров'ю в мозку билось гарячково:
-- Трощіть граніт! -- Франковий заповіт.
-- Лупайте скелю! -- як пророка слово.

ПОХІД

*Хай наперед іде ваш похід,
Наче бистрій ріки...
Іван Франко, З поеми "Мойсей".*

Скорбна туга запнула тоді
В чорну-чорну хустину.
І понесли на плечах стрільці
Дорогу домовину.

І Барвінський мов крилами б'є,
Серце піснею крає,
А Його все несуть і несуть
У безмежжя безкрає...

Сійся, пісне! Ой, сійся й роди,
Золотая пашнице!
Ти прийми їх, у лоно прийми
Плідні зерна, землеце!

Світле сонце, з проміння сплітай
Ти вінки колоскові!
Хай підносить цвітіння весна,
Як безсмертя Франкові!

Василь ДМИТРЕНКО

ДО СТОЛІТТЯ ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

Сто років живуть на чужині
Зі Львова, з Полтави, з Волині
Та землю батьків пам'ятають
Їй волі у Бога благають.

Сто років минуло. Століття.
Пройшли вони крізь лихоліття,
Зазнали і горя й сваволі
Шукаючи кращої долі.

Багатство і славу Канади
Звеличує наша громада,
Прийшли хлібороби і стала
Багатою хлібом Оттава.

Великую дяку та шану
Вам шле Україна кохана
Там борються знов, хоч і тяжко
Боротись з Москвою, з Івашком.

Та віримо, знайдуться сили,
І ті, що нас довго гнобили,
Впадуть, і моя Україна
Лишиться соборна, єдина.

І вільна, і вернуться люди
З'єднають талант свій, і буде
Міцна та багата країна
Моя золота Україна.

Олесь ЛУПІЙ

ШЛЯХ

Яким би дальнім ти не був,
Мій шлях, -- нехай до краю світу,
Крізь землю бідну, незігріту,
Де не зустріну я привіту,
А тільки хижий вітродув;

Яким би ти не був важким,
Мій шлях, -- нехай крізь хуги злющі,
Нехай по гострім каменюччі,
Нехай по терновім колюччі,
Де стане все давким, жорстким;

М. НАЗАРКЕВИЧ

ПРОЩАННЯ (Із циклу "Про маму")

Їхав поїздом цілу ніч і частину дня. Їхав до мами.
Ненадовго, всього на кілька годин, бо ввечері треба було
вертатись до Києва.

Прийхав. Заходжу в стареньку хату, в дверях згинаю-
ся-наклоняюся. Згадую, як тато заходив у ці двері і теж
наклонявся, бо двері занизькі для нас. Чи то з ощадли-
вості сільський майстер колись зробив їх занизькими, чи
то такий старовинний стандарт, чи, можливо, ми з татом
зависокі для таких дверей...

Мама сиділа коло грубки -- грілася. В хаті зимно і
вогко. Надворі ще зимніше, бо зима. Груба була ледь
теплою.

Христосаюся -- мама тихо відповідає. Кажу, що
приїхав порадитися, попрощатися, може, назавжди. Іду
далеко, до Канади, і невідомо чи зможемо ще побачити-
ся у цьому світі, бо дорога довга і чужина незнана...

Мама зволоженими очима дивиться на мене. Мама
думає. Бачу в її очах невимовний смуток і горе. Розумію
її: перед нею стоїть середня дитина -- остання, підпира-
ючи стелю. В своїм життю вона мала трое дітей. Старша
померла від коклюшу, молодший загинув на будові.
Середньому, за яким найбільше набідилася, щоб вряту-
вати, виростити здорового, треба зараз щось сказати...

По якійсь хвилі чую: "Ідь, сину". І, як звичайно, стала
пекти мені медівника на дорогу. Але цього разу, бачу,
права рука її більше трясеться, коли вона порається з
начинням. У мами давно трясеться рука. Це зразу по
війні маму забрали на еН Ка Ве Де і мордували, били.
Питали де тато, чи не з бандерівцями. Мама дійсно не
знала де він. А тато просто ховався, бо не хотів іти
вбивати, хотів мати чисте сумління. З того часу рука у
мами завжди трясеться: коли менше, коли більше.

Через деякий час прощаюся з мамою. Неначе в
тумані чую її останні слова: "Роби так, аби було добре
тобі і дітям. За мене не журися"...

Мені залізом стискає горло. Ступаю у зимову ніч.
Десь на краю села загавкали собаки. У сусіда сонно
гелготнули гуси. На повороті гостинця небо перетнуло
світло фар автомобіля.

Я ішов у північ через поле до поїзда. В моїй сумці
ще теплий медівник, що мама востаннє спекла мені на
дорогу.

4 червня 1990 р.
Торонто, Канада

Симон ПЕТЛЮРА

ПАМ'ЯТИ ПОЕТА-БОРЦЯ

*Правда... оживе...
Натхне, накличе, нажене
Не ветхее, не древле слово
Розтление, а слово нове
Між людьми криком пронесе
І люд окрадений спасе.*

Такими словами Шевченко висловлював свою глибоку надію на те, що соціально пригнічений люд нарешті таки спасеться від свого тяжкого становища раба через проповідь -- нове слово -- соціальної правди. Як не тяжке було життя поета-мученика, як іноді не опановував ним песимизм і зневіра, але надія на перемогу світа і правди, права і праці ніколи не вмирала у нього. Хоч може й не науковим розумінням соціального руху, що каже нам про цю перемогу, хоч може й інтуїцією своєю, але поет всеж відчував її і передбачав оті грізні соціальні конфлікти, через які тільки й можливо запровадити в життя царство вільної людини, якого так щиро, до болю хотів поет. Ми б сказали більше: Шевченко не тільки хотів цих соціальних конфліктів, але й прискорював їх. Справді. Чим іншим як не могутньою діяльністю в цій напрямі являється вся творчість нашого національного поета? Що інше, як не заклик до боротьби во ім'я правди і волі приходить лейтмотивом через більшість його поетичної спадщини? Муза Шевченка -- муза помсти і суму, муза боротьби, контрастів і перемог змагань. Наводити тисячні докази для того, щоб виявити правду цих слів ледве чи треба. Кожний, хто хоч трохи знає "Кобзаря" -- повинен згодитись, що така характеристика творчості поета відповідає дійсності. Розкрийте першу ліпшу сторінку з цієї дорогої збірки написаних "кров'ю серця і соком нервів" віршів і ви упевнитесь, що така характеристика, кажучи словами самого поета, не має "зерна неправди за собою".

Шевченко -- мученик в житті -- був поетом боротьби, апостолом і палким пропагатором її. Він любив її глибокий внутрішній зміст, її красу і привабливість. Цим тільки й можна пояснити, той ентузіазм, той огонь і силу, яка чується в його закликах до боротьби. Революціонер по вдачі, по симпатіям, по цілому комплексу своїх поглядів, Шевченко стоїть перед нами ще й досі, як єдина могутня по своєму талановитості і впливовості фігура серед інших фігур нашого олимпу поетичного, як цікавий вияв бурхливої думки і акції, що так часто давали себе знати в драматичній історії нашого народу. І може власне в тому, що в поезії Шевченка головне місце має елемент боротьби, елемент руху, може, кажу, власне в цьому і заховано секрет величезного впливу Шевченкових поезій і на його сучасників і на нас самих, та певно й на ті покоління, що прийдуть слідком за нами. Історичні паралелі й аналогії дають нам чимало доказів, що сила впливу артиста-письменника в значній мірі залежить від того, на скільки він в своїй поетичній творчості

йшов назустріч потребам народних мас, їх надіям і змаганням. Що більшу такий поет звертав увагу на головне першорядне в цих надіях інтересах і змаганнях, малюючи їх в відповідних артистичних образах, тим більший вплив він мав на народні маси, тим більше набував він серед них популярності, тим ріднішим вони вважали його для себе...

Для щастя народних мас, для їх волі і неупинного розвою -- потрібна боротьба, як єдиний шлях; як єдиний логічно можливий засіб, що приведе до соціальної гармонії, де не буде місця ні хлопцям ні панам, де буде панувати "Нова вільна сім'я" і новий незалежний чоловік. Шевченко не міг не знати, що цей шлях -- тернистий, що він веде через тяжкі жертви, муки, слюзи, і все ж він благословляв його, бо бачив, що тільки він один приведе рідний народ до бажаної світлої зорі нового життя. Упевнившись в цьому, поет з всею силою свого могутнього таланту і геніального слова малював нам контрасти життя і соціальну кривду, саркастично висміював тих, що нікчемними пластирями хотіли гоїти рани народу, творили собі "елегії" і "іділії" з селянського життя з "селянських хат" -- взагалі з того, де звили собі гніздо одні муки, одна кривда і пекло. І з кожного слова поета, з кожного артистичного малюнку його випливає логічно висновок: "борітеся" -- "поборете", бо це єдине спасення, єдиний засіб. З цим закликом боротьби поет і життя закінчив, подавши нам в своєму "Заповіті" синтез свого "святого святих" своїх таємничих -- життєвих надій і бажань. Але "Заповіт" є не тільки передсмертне бажання Шевченка, як громадянина пригнобленого народу, не тільки останнє слово борця, що чесно проніс через все життя свій прапор. Ні, на "Заповіт" треба дивитись і як на поетичну квінт-есенцію цілої поетичної творчості поета, як на скрісталізовану формулу тих принципів і тенденцій, які він старався проводити і в цілій своїй поетичній творчості.

В цих принципах ідея демократизму виринає перед нами без жадних компромісів, без оппортуністичних залицянь перед "сильними мира цього". (...)

В особі Шевченка український робітник має справді прекрасного поетичного виразника своїх бурхливих почувань, своєї ненависти до політичного, національного, соціального утиску, свого гніву до всього, що зневажає право і свободу чоловіка. З однаковим правом Шевченка може вважати своїм поетом і кожен інший, хто терпить від соціальної кривди, кому доля судила бути

на так званих "писах" громадянства, бо кожен такий, соціально покривджений знайде в поезії Шевченка щирий відгук на свої страждання і думки, на свої надії і наміри. Муза поета, що з такими прокляттями, гнівом і ненавистю повстає проти кайданів, уміє лагідно і любляче прихилити і вилити цілющий балзам на рани соціального, національного і політичного страдальця, уміє не тільки втішити мученика словом щирої прихильності та симпатії, але й вкляти його з хреста і повести за собою тими шляхами, якими веде помста за муки і гнів за зневагу.

От в цьому то фактові і захований секрет величезної популярності Шевченка в наших народніх масах. От через це то його і любить найбільш покривджений клас українського громадянства, український пролетаріат. Для нього він через свою поетичну вдачу поета-борця і тепер ще найбільш близький і рідний з усіх поетів українських та певно ще довго буде таким, поки не появляться нові поетичні генії, які ще більше і глибше змальовують його горе, його побідну надію і ті соціальні катастрофи, в яких він виступить головною активною силою і які усунуть всяку можливість для з'явлення різних форм гніту. Такі поети, як Шевченко, не скоро забуваються народніми масами. В поезіях таких артистів слова вони знаходять для свого духовного голода відповідну страву, а в самих поетах живу душу, що мучиться тими самими болями і муками, що й вони, та й не тільки мучиться, а вміє ще й показати той шлях, яким треба йти, щоб цих мук не було.

В цьому єднанню великого серця поета з серцем народу, в умінню злити чуття народні з своїми власними, є щось велике, зворушуюче те, що нагадує про солідарність певних груп громадянства, що живуть в однакових умовах життя і реагують на них то гнівом, то помстою, то розриванням кайданів і вміють вкупі йти назустріч світлій зорі нового вільного життя. Зв'язані золотом струною солідарності і однакових надій, ці групи страдальців землі люблять одне одного, як брата, як друга, як товарища вірного. Таким братом і другом для соціально-покривджених мас українського народу є Шевченко, і його поезія -- поезія гніву і помсти, поезія суму і побідної боротьби є поезія наших мас, сама душа нашого народу, хоч і змучена і пошматована, але всеж ще жива і невмируча, як невмиручою є воля, про щастя котрої і красу умів так геніяльно, так привабливо говорить наш поет.

І коли тепер, в наші бурхливі часи, народні маси хочать цю волю зробити фактом життя, вони завдячують в своїх активних рухах до неї могутньому слову поета-борця по стільки звичайно, по скільки викликать ці рухи можуть не тільки матер'яльні фактори життя, а ще й духові.

Поет-борець, ми бачимо тепер, казав правду, коли вірив, що, правда "оживе".

*Друкується скорочено за газетою "Рада",
1907 р., Но 47. 25-го лютого.
Правопис збережено.*

CONSULTEC LTD.
consulting engineers

4180 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada M8X 1X8
Tel. (416) 236-2426 Telex: 06-984797

Інж. ЮРІЙ А. ОХРИМ
Президент

- Консультативна інженерська фірма міжнародного засягу.
- Виконує всі фази планування, будови і перевірки більших індустріальних проєктів у Канаді, США та в інших частинах світу.

КРЕДИТОВА СПІЛКА
"БУДУЧНІСТЬ"

ДЛЯ ВАШОЇ ВИГОДИ ТА ПОСЛУГ

- дарові обслуговування за електрику, газ і телефон
- едукативні та пенсійні конти
- термінові депозити
- реєстраційні пенсійні пляни
- моргеджові позики і особисті позики
- позики на авта
- лінія кредиту
- вогнетривалі скриньки
- грошові перекази
- подорожні чеки, чеки з Вашим прізвищем та адресою і багато більше!

(Централа)

2280 BLOOR STREET WEST, TORONTO, 763-6883
140 BATHURST STREET, TORONTO, 363-1326
4196 DIXIE ROAD, MISSISSAUGA, 238-1273
221 MILNER AVE., SCARBOROUGH, 299-7291

Звертайтеся до нас завжди з повним довір'ям.

М - С D A I R Y

- ЙОГУРТ 212 Mavety Street
- ГУСЛЯНКА TORONTO, ONTARIO
- БІЛИЙ СИР Tel: 766-6711
- СМЕТАНА

**У С Е С М А Ч Н Е ,
Д О Б Р О Я К І С Н Е !**

ПЛОДИ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ "НЕЗАЛЕЖНИЦЬКІ ПРАГНЕННЯ УКРАЇНЦІВ У XX СТ."

-- Той, хто хоче добра Польщі, повинен також хотіти вільної і демократичної України. Той, хто хоче добра України, повинен бажати повністю суверенної Польщі.

Ці власне слова, сказані проф. Єжим Дамрошом з Варшави, і були девізом міжнародної наукової конференції "Самостійницькі прагнення українців у XX сторіччі", яка проходила в Кракові від 6-го до 8-го травня 1991 р. Її ініціатором і спонсором була фундація Св. Володимира, яка здійснила цей задул разом з Ягеллонським університетом.

Від цих травневих днів відділяє нас майже ціла епоха. За нами вже тривожне 19 серпня, коли могло здаватися, що колесо історії зробить частину повороту назад, за нами радісні демонстрації після проголошення самостійності Української держави, за нами остаточне вирішення української самостійності в першогрудневому референдумі. Отже українські самостійницькі стремління знайшли своє успішне завершення і, мабуть, хтось міг би сказати: навіщо зараз розводитися над подією з-перед року, зараз треба вирішувати питання майбутнього.

Але чи ж ця краківська конференція не була про майбутнє? Досі України для світової громадськості не наче б то і не існувало. Навіть в Польщі людям здавалося, що нема України, бо переконувало їх, що є лише народ без землі, якого єдиним стремлінням було заподіяти як найбільше кривд полякам. А це Польща власне, поруч Росії, є цією державою, відносини з якою вирішують про місце України на політичній карті світу. І тому одним з головних завдань майбутнього є перекреслення цих п'яних від ненависти маячнів комуністичної і націоналістичної пропаганди...

Хоч у своїй основі конференція мала науковий характер, то однак швидко показалося, що стає вона не лише місцем зустрічі науковців, але і форумом, на якому зустрінулися також і політичні діячі обох народів. Бо поруч українських і польських вчених -- з України, Польщі, Франції і Канади, прибули також депутати Верховної Ради України, члени влад РУХ-у, а з польської сторони посли до Сейму і представники політичних партій. Супроводжувала їх не тільки польська і українська преса, але і польське та українське телебачення. Свої вітання учасникам конференції переслав голова Верховної Ради України Леонід Кравчук.

Думаємо, що надії, які поклали на неї організатори, ця трьохденна науково-політична зустріч виправдала. Виступи доповідачів і учасників дискусій показали, що говорити можна про все, що народи, які після всіх жахів воєн і диктатур прагнуть до ліпшого, зуміють знайти в собі силу до укладення взаємин по-новому. Таке власне враження виніс з краківської конференції журналіст львівського щоденника "За вільну Україну", Олександр Масляник, який написав: *Мусимо брати у майбутнє те, що об'єднує нас, бо доля подарувала нам родючу землю по сусідству, і вже не варто здимати чвари за межу, влаштовувати чергові переділи, хоча претензій може бути немало*

з обох боків.

Матеріали конференції знаходяться в редакційному опрацюванні і протягом найближчих місяців повинні побачити світ окремою книжкою. Тому зараз пропонуємо лише винятки з конференційних дискусій, які, надіємося, заохотять всіх до зацікавлення повним їх виданням.

ФРАГМЕНТИ З ПАНЕЛЬНИХ ДИСКУСІЙ "СУЧАСНА ПОЛІТИЧНА ДІЙСНІСТЬ В УКРАЇНІ У ВІДНОШЕННІ ДО КЛАСИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ"

Проф. ВЛАДИСЛАВ А. СЕРЧИК,
філія Варшавського університету у Білостоці:

Треба поставити собі декілька запитань -- які у цій новій, самостійній і суверенній Україні знайдуть детальні розв'язання, що для нас усіх -- і українців, і поляків, і інших націй і держав Середньо-Східної Європи не є без значення. Отже, в яких межах хоче відродитися самостійна Україна, як має виглядати демократія в розчисленні з мунулим, які мають бути принципи, закордонної політики? І врешті, прошу пам'ятати -- може це погляд, який зачасто повторюю -- як до цих питань, підношених елітами, з якими дуже легко дійти нам до порозуміння, ставиться суспільство?...

Нації, які від самого початку, або через багато сторіч, позбавлені були власної державності, з конечности мають (національні) традиції поважно збіднені, їх історія є виповнена боротьбою проти сусідів за власну тотожність і тому більше цих традицій в пам'яті про пролиту кров, ніж в християнській любові. Цих обумовлень мусимо бути свідомі і тому ці самостійницькі стремління народу часто є обтяжені первісним гріхом обмеженої історичної уяви.

ЛЕОНІД ПЛЮЩ:

Україна досить різномірна і ця різномірність використовується імперськими силами. Але, як це не парадоксально, цей союз між імперіялістами і комуністами в якійсь мірі нам допомагає розв'язати національну різномірність України. Я говорив з донбаськими робітниками, депутатами і питав чому вони пішли з РУХ-ом чи йдуть у той бік? Вони пояснювали -- ми приходимо в Верховну Раду чи в Миську Раду і бачимо хто нам заважає -- нам заважає комуністична мафія; хто нас підтримує -- нас підтримує РУХ. І виявляється, росіяни-демократи чи поляки-демократи, чи вірмени-демократи змушені, хочуть вони чи не хочуть, спиратися на РУХ. (...)

Хоча національних проблем дуже багато, багато провокацій, але сьогодні центральна проблема для України це проблема росіян. Якщо активні росіяни будуть з нами то вже для нас буде розв'язана проблема нашої держави. Але якщо владі або націоналістам вдасться розколоти росіян і українців, -- майже неминує буде громадянська війна. Це центральна проблема і

наскільки я бачу з виступів рухівців, вони це розуміють і пробують її розв'язувати. (...)

Проф. ЛЮБОМИР СЕНИК,
голова Крайової організації РУХ-у Львівщини:

...Ми маємо великий історичний досвід, зокрема досвід співіснування, і, зрештою, великих непорозумінь між Україною, зокрема, і Польщею, і той історичний досвід вчить нас сьогодні у тому, що ми повинні у тих великих святих прагненнях, не тільки українців, але і білорусів, балтійських країн і інших, виступати спільно. Бо українська проблема як така є не просто чисто українською проблемою. Я вважаю, що це проблема може загальноєвропейська, а може і загальносвітова. Бо Україна із своїм геополітичним розташуванням стоїть в епіцентрі світу.

Проф. ЛЕШЕК МАЗЕПА,
голова Товариства польської культури Львівщини:

...Польська громада у Львові і на Львівщині складає незначну кількість, бо ледве 1% (населення). В Україні поляків нараховують біля 250 тис. Це також є незначна кількість. Займають вони становище вичікування, що виникає з дуже багатьох речей. Якщо на землях Західної України перевагу в виборах до місцевих рад здобули демократи і на засновницькому з'їзді РУХ-у та на інших українських форумах прийнято дуже багато добрих і приязних полякам декларацій, то ми хотіли б бачити також реалізацію цих декларацій. (...)

Здається мені, що ми повинні пам'ятати про те, що сталося. Під час святкування 1000-ліття Хрещення Русі на Яській горі польські і українські єпископи символічно подали собі руки, так само як це зробили єпископи польські і німецькі. Тяжє над нами історія і варто, щоб на майбутніх конференціях були обговорювані окремі періоди минулого наших народів -- мусимо собі багато пояснити і заспокоїти наші сумніння. (...)

Ми віримо, що у вільній і самостійній Україні місце полякам буде визначене конкретно, і я хотів би ще сказати, що Товариство польської культури Львівщини є одним з цих товариств, які включилися також в РУХ у Львові і брали участь в кількох славних подіях. Ми дали примір, що хочемо зближення, бо це є ключ до цього, щоб ми жили спокійно.

Проф. АНДЖЕЙ КАВЧАК,
заступник голови Конгресу канадської польонії:

...Завжди треба пам'ятати про те, що говорив Тарас Шевченко, і що згадано на передполудневому засіданні. Цей великий син української землі перестерігав своїх братів перед втіхою з падіння Польщі, бо її падіння може показатися знаком тривалого зневолення в Україні. Здається мені, що для нас, поляків, є сьогодні неймовірно важливим пам'ятати про це і мудро відвернути. Радіємо сьогодні з вільної Польщі, але ми повинні пам'ятати, що ця вільна Польща є дуже непевна доки немає вільної України. (...)

Не тільки в наших позиціях, але і в наших діяннях ми є приречені на дружбу, союз і співпрацю -- чи нам це подобається чи ні. Коли проголошую такі погляди, зі сторони братів-українців часто зустрічаюся з запитан-

ням -- ну добре, це ви так думаєте, але чи поляки дійсно так думають? Я хотів би однак сказати, що після мого досвіду з багатомісячного перебування в Польщі, досвіду порадника Осередка міжнародних студій при Сенаті, здається мені, що в політичному думанні поляків ця тенденція є дуже виразна і зміцнюється щораз більше. (...)

Відношення Польщі до України не завжди було справедливе, були поважні помилки і було надужиття переваги та сили. Надужиття, за яке в історичній консеквенції ми, поляки, заплатили не менше як українці... Треба мати відвагу, треба вміти зробити з цього властиві висновки.

Якщо йдеться про майбутнє, то мені здається, що в нашому польському найглибшому інтересі є допомогати українцям в поверненні собі самостійності, в отриманні повної свободи на їхній землі. Зцією метою треба мобілізувати, організувати і зміцнювати політичний натиск, т.зв. лоббінг, і вплив на публічну опінію, передусім в США і Канаді. (...)

Думаю, що в теперішній ситуації боротьба за вільну Україну буде йти аж до мети, безперестанно. Україна є вже безсумнівно настільки заангажована в стремління до волі, що всілякі розрахунки на його здержання є, на мою думку, нереальні. Йдеться тільки про те, щоб процес цей був закінчений безкриваво...

ФРАГМЕНТИ З ДИСКУСІЙ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ ПІСЛЯ ДОПОВІДЕЙ

АНДЖЕЙ ІЗДЕБСЬКИЙ,
член Політичної ради Конференції
самостійної Польщі (КПН):

Ми, тут на залі -- українці і поляки -- порозуміємося напевно. Але крім нас є десятки мільйонів людей, які повинні бути підготовлені до співпраці, яка напевно наступить, в новій Східній Європі. До цієї співпраці, мені здається, український народ є підготовлений -- від Буга, аж десь там до Дінця... Не підготовлений до цього -- думаю -- український народ, який жив в межах ПНР, і який зазнав кривд заподіяних владами ПНР, почерез акцію "Вісла" тощо. І, здається мені, не є також підготовлений польський народ, польський народ не перейшов цього пекла, яке перейшов український народ -- на протязі 70-ти років на територіях за Збручем і на протязі 50-ти років на територіях поміж Бугом і Збручем. Тому вважаю, що необхідна є наступна справа: доктор Мокрий сказав тут, що повинні говорити -- поляки про

Купуйте продукти в наших крамницях

SWANSEA IGA SUPERMARKET

П. Божик і С. Станько -- власники

- 2295 Bloor St. W. ● Roncesvalles Ave.
 - 1094 St. Clair Ave. W. ● 1304 King St. W.
- TORONTO, ONT.

польські гріхи, українці про українські, і що це буде основою нашої згоди і нашого порозуміння. (...)

ВОЛОДИМИР МУЛЯВА,
заступник голови Ради колегій РУХ-у,
член Демократичної партії України:

Георг Вільгельм Фрідріх Гегель завважив якое, що історія нас вчить тому, що нічого не вчить. Справді, дуже багато можна було б назвати історичних фактів, коли в історії повторювались події, негативні явища, все тому, що належних уроків з історії не брали. Тут раз-по-раз виникають, в певному розумінні, емоційні напруги з приводу негативних сторінок взаємин між поляками і українцями. І певна річ -- можна назбирати фактів, і з одного, і з другого боку, чимало. Але історичні факти, якою б впертою річчю вони не були, вимагають і пояснення. Не заперечуючи того, що з боку українців були акції, які несли зло полякам, нам би дуже хотілося, щоб поляки врахували, що від нас нашу власну історію далеко і глибоко ховали. Ми і сьогодні ще не можемо знати, і не можемо все сказати, бодай в Україні -- поза Україною українцям легше -- про історичну правду і вигадки стосовно ОУН-УПА. Я би хотів, щоб нас зрозуміли правильно -- перш ніж ми поставимо всі крапки над і, в цьому питанні не повинні ми поспішати. Бо часом історичний факт, який може бути оцінений негативно, оскільки він приносив зло певному народові, треба розглянути як наслідок, бо нічого без причини не буває. А коли розглянути як наслідок, то тоді виявиться, що осуджуючи сам факт, каяття вимагається, можливо, і не від цієї останньої акції, а від тої причини, яка його викликала. (...)

Проф. АНДЖЕЙ КАВЧАК
Слово на завершення конференції

Мені важко підбити підсумки конференції, на якій було прочитано так багато дуже змістовних доповідей. Доповідей безсумнівно великої політичної і ідейної -- гуманної вартості. Я впевнений, що висловлю те, що відчуваємо ми всі: як учасники цієї конференції, ми навчилися дуже багато. Отримали те, що для людського діяння є основою, а саме деякий запас знань і тільки в оперті на зрозумінні, на ретельні знання, можемо будувати на цих землях, в Україні і в Польщі, якесь ліпше суспільство, ліпше майбутнє для наших дітей і для майбутніх поколінь, майбутність вільну і від тоталітарної пошесті комунізму, і від переростів націоналізму, від антагоністичних постав, які непотрібно нас ділять, і які також викликували стільки неконструктивного терпіння. Маю враження, внаслідок цієї конференції, що обидва наші народи напевно зробили великий крок вперед у цьому напрямку, і що українці і поляки вже ніколи більше не стануть напроти себе як вороги.

Здаємо собі всі справу, що переживаємо особливі, історичні моменти -- кінчається світ, який мав в собі надзвичайну велику дозу зла. Постає перед нами велика відповідальність -- використання цього моменту перелому на закладення властивих основ під будівництво нового, напевно ліпшого світу, в якому добро посяде належне йому місце.

Трудно мені сказати наскільки ця конференція мо-

же бути пунктом виходу до нових, дуже важливих зустрічей і обміну думками. Хочемо, щоб більше таких конференцій було в Кракові, віримо, що фундація св. Володимира буде дальшим їх організатором, що тут, при фундації буде могутній Центр української культури і праці над цим величезним скарбом, який представляє для цілого людства українська культура. Хочемо, щоб такі конференції були на українській землі, щоб були в Києві, у Львові і інших містах. Я, як гість з Канади дуже хотів би вітати Вас на цього роду зустрічі і конференції в Канаді -- в Торонто, в Монреалі чи в Вінніпегу, де є великі осередки української громади, а також польської. Отже хай ця конференція буде для нас заохотою продовжувати співпрацю, обмін думок і взаємну працю, щоб зміцнити свободу Польщі і гарантувати, щоб так само вільна і самостійна була Україна. □

YAR HALABAR

YAR'S KIDS 'N THINGS

CHILDREN CLOTHING AND FURNITURE

Дитячі убрання і меблі

2314 BLOOR ST. WEST
TORONTO, ONT., M6S 1P2 (416) 767-7860

Looking for that authentic Ukrainian gift?

UKRAINSKA KNYHA

A Division of Demo Trade Limited

Importer and distributor
of fine giftware

**NOW
DUTY FREE!**

No Duty on clothing
(except leatherware), footwear
and food sent in prepaid parcels to
Ukraine, Belarus, Russia, the Baltic
States and other parts of Eastern Europe.

- EMBROIDERED
tablecloths towels bedspreads
aprons blouses shirts
- BEAUTIFULLY PRINTED
wool kerchiefs and shawls
- HAND PAINTED
decorative plates and boxes
- INLAID WOOD
from the Carpathians,
Hutsulshchyna and Bukovyna
- GLASSWARE AND CRYSTAL
from Lviv and Kiev
- BOOKS PERIODICALS and more

Your heritage art store

UKRAINSKA KNYHA
962 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6H 1L6
Canada
FAX: (416) 531-4076 Phone: (416) 534-7651 TELEX: 06-22465

Мар'ян ДАЛЬНИЙ

"В УКРАЇНУ ІДІТЬ, ДІТИ..."

Ця парафраза з безсмертних Шевченкових дум найкраще скоплює, на мою думку, суть чергової зустрічі нашої широковідомої діячки д-р Євгенії Пастернак з редакторами української преси, радіо і телевізії в Торонто. Зустріч відбулася в зразково впорядкованих приміщеннях престижного Пансіону ім. Івана Франка в неділю, 15-го березня 1992 року. Мабуть не треба й нагадувати, що цей великий, імпазантний пансіон -- гордість української канадської громади -- був побудований виключно завдяки її візії, наполегливості і твердій вірі в успіх. У серпні сповниться вже 10 років, як урочисто відкрив його тодішній генерал-губернатор Канади дост. Едвард Шраєр. І з того часу пані Євгенія Пастернак керує цим пансіоном (як і другим, трохи старшим, на Роял Йорк Роуд) віддано, незмінно й надзвичайно уміло.

Менше відомо, що Пані (так "просто" називають Євгенію Пастернак усі працівники і мешканці обидвох пансіонів навіть заочно!) краще за інших українських провідників розуміє важливість ролі засобів масової інформації й тому не тільки влаштовує такі зустрічі -- пресові конференції -- періодично, але й без розголосу відчутно допомагає небагатій українській пресі та її творцям матеріально.

Зустріч, про яку тут мова, відбулася зразу після повернення пані Євгенії Пастернак з України. Запросили її в Україну різні установи й провідні люди, а головню Український Фонд Культури для вручення їй нагороди-премії, диплому і медалі ім. Володимира Винниченка. Цю нагороду вона отримала в століття поселення українців у Канаді передусім за свою визначну благодійницьку діяльність на благо старших віком земляків-українців у цій гостинній країні.

Тож не було б дивно, якщо б і цю конференцію вона влаштувала для того, щоб повідомити українську громаду про ще одну свою високу нагороду (а ними заповнені всі стіни її канцелярії!) та поділитись яскравими враженнями від України, куди вона постановила була більше не їхати, аж поки Україна стане вільною. Проте, її вступне слово прозвучало про інше. Ось головні вислови пані Євгенії Пастернак, відтворені з відеозапису:

"...Я попросила організувати нинішню конференцію тому, що ми маємо велику честь вітати у Пансіоні нашого молодого науковця з Києва п. Анатолія Нікулу, який робитиме (вже робить) докторат з творчості письменника Уласа Самчука. Вже кілька років у нас, при Пансіоні, відкритий Музей Уласа Самчука, де зберігається й великий архів цього видатного українського письменника. На жаль, люди, які приходять подивитися, пооглядають поверхово, дехто висловить признання, що такий музей створено, але на цьому зацікавленість музеєм закінчується. Абсолютно ніхто з наших емігрантських дослідників не поцікавився досі Музеєм Уласа

Борис Олійник та Євгенія Пастернак.
Фото К. Шепітька.

Самчука серйозно. І ось, раптом, сам зголошується моло-

дий науковець з України, який бажає познайомитися з документами Самчука ґрунтовно й написати про нього свою докторську працю!

Тому ми запропонували панові Нікулі у Пансіоні помешкання, забезпечили його харчами, дослідними матеріалами і всім необхідним для плідної роботи. На мою думку, це дуже важливо, бо коли я була оце в Києві, то побачила, які великі труднощі мусять долати нині українські науковці, письменники у своїй праці, через що справу нашої культури відсунуто на другий план.

Але я була дуже зворушена, коли в музеях України мені показували оригінальні документи і рукописи понад столітньої давности. Запопадливість, працьовитість, щирість, сердечність і віра людей, які в тяжких умовах зберегли в доброму стані всі ці наші національні скарби таки на дещо вказує. Тому цим разом я повернулась з України з цілком іншим, позитивним наставленням до її провідних людей.

Я не критикую еміграцію. Я знаю, що багато з нас тут, тяжко працюючи фізично, робили все можливе, щоб розвивати тут нашу культуру, щоб ми не асимілювались, не пропали серед чужого моря. Але щойно коли я цим разом приїхала до Києва, я зразу відчула справжню Батьківщину... І я віддала б усе цим українцям, які ту Україну зберегли і здобули їй волю, бо ми тут тільки маленьке коліщатко в національній сім'ї, дрібенька піщинка у величезному океані... І несправедливо є, коли ми туди їдемо або й звідсіля і лиш критикуємо: той належав до партії, той був там-то, а ще інший робив там теж не те, що нам подобалось. А-гій! Та якщо б він не належав до компартії, якщо б не був там де був і робив не те, що робив, то й вільної України нині не було б! Я цілком іншими очима дивлюсь тепер на ці справи. А що ми робили б на їхньому місці? А скільки наших дітей говорять нині українською мовою?

Критикувати і перешкоджати провідним людям в Україні робити цю колосальну конструктивну роботу, яку вони там роблять і вже зробили -- це цілком не на місці. Це -- шкідництво! Україна дуже потребує допомоги і туди треба їхати, але не для посилювання сварок, не для розколів... Я замкнула б принаймні на рік усі наші революційні організації, щоб вони не робили революції проти своєї незалежної держави, бо вони вміють, на жаль, руйнувати, а не будувати...

В Україні мені подобались передусім щирість, гос-

тинність і оптимізм її людей, їхня надія на краще майбутнє у незалежній своїй державі... Тож привітаймо нашого молодого науковця звіттіля, який розкаже нам більше про мету свого приїзду, про їхні головні проблеми та про те, як можна їм найкраще допомогти..."

Ведучий зборами, "вічний" голова Спілки Українських Журналістів Канади п. Василь Дідюк, подякував пані директор Пастернак за її експресивне експозе, присутні представники українських масових "медій" (в поазбучному порядку -- від "Батьківщини", "Томону України", "Молодої України", "Нових Днів", "Світла", "Свободи", трьох радіо-програм, телевізії "Світогляд" і навіть від Одеського телебачення) тепло привітали симпатичного п. Анатолія Нікулу, запропонувавши, щоб пані Пастернак таки ширше розказала про свою поїздку й про все, що бажала б передати для оприлюднення, а вже опісля послушують гостя з України.

Тож Євгенія Пастернак чутливо й детально розповіла про своє перебування у воскреслій Україні, про свої численні відвідини і зустрічі в Києві, Львові та в місцях її колишнього перебування, зокрема в Золочеві й Олеську, що на Львівщині. Її головне зацікавлення -- геронтологія, наука про старіння й стан опіки над старшими в Україні. На жаль, і ця наука, і зокрема опіка досі там у початковому стані. Будинки для старших існують у незадовільній кількості і, здається, назагал для донедавна упривілейованих партійних ветеранів. Дух, мова, побут і навіть написи в них досі неукраїнські. Але за два місяці неповної незалежності не все можна було змінити чи направити. На це потрібні час і... гроші. Возили її переважно лімузином, без запізнь і без труднощів дістати газоліну. Але бачила і наслідки сплюндрованої комунізмом і окупантами України -- брак продуктів, занедбані урядові й приватні приміщення, жахливий стан санітації... Все потребує оновлення. Подарувала на різні справи всі 11,000 дол., що їх з собою привезла. Чутки про купівлю землі для побудови в Києві філії Пансіону ім. Івана Франка перебільшені. Цей час ще не прийшов, але він наближається.

Анатолій Нікула (нар. 1963 р. в Чернівцях) за освітою український філолог. Має уже наукові публікації на теми сучасної української новелістики. До Канади прибув у грудні м.р. за відрядженням Комісії у справах культури та духовного відродження при Верховній Раді України і Українського Фонду Культури на запрошення ректора Оттавської семінарії в якості візитор-професора. Акредитований як кореспондент офіційної газети ВР "Голос України" в Оттаві. Свою візиту тут використовує також для вивчення архіву Уласа Самчука та можливостей друкування тижневого дайджесту "Голосу України" для нашої західної діаспори.

У своєму добре поставленому виступі він подякував пані Пастернак за влаштування такої цікавої робочої зустрічі, за її велику гуманітарну працю, гостинність, а зокрема за винятково цінну організацію музею й архіву визначного українського письменника Уласа Самчука. Всі його твори звернені до України. Вони про Україну, про українську людину і її континентальне місце у світі,

-- зазначив доповідач. Самчук чи не єдиний український письменник, що послідовно ставив питання -- "Чому Москва, чому не Київ?" і намагався дати на це переконливу відповідь. Його найвагоміший твір -- трилогія "Ост" -- досі фактично ніким недосліджений, як і недосліджена дуже значна Самчукова роля в процесі творення "великої літератури" (часи його головства в МУР-і). Архів письменника зберігає чимало унікальних документів, конечних для глибшого дослідження всіх цих аспектів української культури.

Наближається час, коли музей Самчука треба буде перевезти на Волинь, а архівні матеріали відповідно систематизувати й передати частинами туди, де їхнє властиве місце, де аберігаються рукописи Шевченка, Франка, Лесі Українки та інших велетнів українського духа. Зацікавлення творчістю Уласа Самчука в Україні нині є величезне й студентам потрібні джерельні матеріали на місці, в Києві...

Влучні, глибокі думки Анатолія Нікили спонукують надіятись, що про цього молодого дослідника ми ще почуємо не раз. На жаль, запитання після обидвох виступів були переважно несуттєві. Розготнулась натомість зайва "дискусія" про ролю і місце Симона Петлюри й Степана Бандери та революційних рухів у нинішній Україні. В "азарді" пані Є. Пастернак навіть запропонувала послати двох членів спілки журналістів в Україну, щоб самі відчули, розвідали й прозвітували що, як і чому там сьогодні відбувається.

Але ж в Україні тим часом проходить злам усіх насильно насаджених структур, помічається дошкульний брак нових і кращих, а звідси -- майже повний хаос у всіх ділянках політичного, суспільного, економічного і навіть релігійного життя. І звітувати про це було б навряд чи доцільно, як безкритично так і занадто критично. Пройде ще чимало часу заки історія сама розставити усе на свої місця.

Хтось з присутніх запитав пані Пастернак чи вона, беручи нагороду ім. Володимира Винниченка з рук голови Українського Фонду Культури, Бориса Олійника, знала, що "він ще й досі не віддав свій партійний квиток".

-- Я не знала, і не хочу знати, -- впала відповідь. -- Чому? Бо я цілком інакше дивлюся тепер на тих українців, що там живуть, ніж я дивилась раніше. Ми не можемо їм диктувати й звинувачувати за приналежність до партії. Те, що там роблять від деякого часу такі, як Борис Олійник, а тим більше президент Леонід Кравчук, заслуговує на нашу вдячність, підтримку і пошану. Нині Україна є, і саме вони її здобули, вони її обороняють і ми повинні їх шанувати. В Україні далеко не всі, що говорять російською мовою, не є українськими патріотами. І далеко не всі члени партії були комуністами, запродавцями чи перевертнями. Щоб це зрозуміти, треба туди самому поїхати й побачити чого хто вартий... Не можна незмінно стояти на позиціях з перед 50 років. Треба йти в ногу з часом і я це роблю.

Для тих, хто хоч трохи знав тверді і здавалось незмінні погляди пані Є. Пастернак на ці справи, вже одне вище наведене ствердження виправдовує вповні сликання і розголошення цієї прес-конференції. Бо ж не 50 років, а ще й рік тому гостинні двері Пансіону ім.

Івана Франка були закриті для всіх членів компартії, а тим більше для офіційних представників тодішньої київської "влади" загалом. Не певний я чи було б відкрито архіви Уласа Самчука й для А. Нікули "звідтіля". А вже нагородили ім. соціяліста (а в свій час майже комуніста хоч і великого українського патріота!) Володимира Винниченка пані Євгенія Пастернак, мабуть, не прийняла б не тільки з рук провідного члена КПРС, але й з рук навіть найконсервативнішого гетьмана України. Мабуть, не дуже прихильно дивилась вона й на "соціяліста" редактора "Нових Днів", що всупереч поглядам майже всієї нашої діаспори захищав потребу розумних зв'язків з тодішніми членами компартії, типу Дмитра Павличка. Івана Драча чи й... Леоніда Кравчука. А ім'я ж ім -- легіон!

Тож щойно епохальні й для багатьох несподівані події останнього року таки змінили усталене й застаріле думання більшості наших провідних людей по цей і по той бік кордону. І слава Богу нарешті. З людей переважно байдужих або з озлоблених партійних фанатиків ці події зробили справжніх широкомасштабних державників. Ті самі люди, яких довголітня ненормальна дійсність заставляла "не помічати" і навіть викреслювати з життя і творчості, наприклад, полум'яного нашого трибуна Івана Багряного, ставши з колін, присудили йому посмертно й заслужено державну премію Тараса Шевченка.

Надіюся, що передбачення Анатолія Нікули також сповниться й одним з наступних лавреатів державної премії України стане посмертно великий син Волині -- Улас Олексійович Самчук. І велика частка заслуги в цьому належить його довголітній лояльній приятельці -- українській "айрон лейді" Євгенії Пастернак.

Тож спасибі їй за цю робочу зустріч, за щедрі подарунки для всіх учасників, за смачний обід у Пансіоні, а передусім -- за сміливість змінити давно усталені погляди про сучасну Україну й тих українців, які нині намагаються нею керувати. Це справа далекі тяжка, бо в більшості областей на керівних кріслах ще сидять люди, які звикли працювати "не для України, а для її ката". □

Група учасників пресової конференції у Пансіоні ім. Ів. Франка.

Сидять зліва направо: Анатолій Нікула, директор Пансіону д-р Євгенія Пастернак, Василь Дідюк. Стоять зліва: Олександр Харченко, Ірина Паттен, Прокіп Наумчук, Олена Глібович, Петро Родак, Валентина Родак, Мирон Королишин, Мар'ян Горгота-Дальний.

Ганна ЧЕРІНЬ

ПІДСУМОК ЖИТТЯ

(На прощання композиторові Ігореві Білогрудові)

Він був завжди бадьорий, енергійний, повний творчих планів і задумів, здійснити які не вистачило б і двох людських віків. Він збирався в нові подорожі, в краї, де ще ніколи не був і куди кликала його творча музична уява. Але відлетів у далеку незнану країну, звідки вже нема вороття. Так просто: задзвонив до нас одного вечора й повідомив, безжурним лагідним голосом, що якось недобре почувається, і лікарі не знайшли причини. Не серце і не легені. І не пістряк. А через тиждень опинився у лікарні з масивним виливом крові в мозок. Дві операції не дали добрих наслідків, і через кілька тижнів ми його втратили.

За ним -- 75 літ трудного творчого життя, досягнень і болю -- і непереможного завзяття.

Ігор Білогруд народився на Полтавщині в родині інтелігентів, і хоч рано втратив батька, його матуся й тітка подбали про всесторонню освіту здібного хлопчини. Крім вищої музичної освіти, Ігор також досконало опанував німецьку мову -- наче знав, що після війни це йому допоможе закінчити музичну освіту в Німеччині. В Гайдельберзі Ігор Білогруд закінчив майстер-класу і концертував по українських Ді-Пі осередках сам і -- як акомпаніатор -- з другом своїм, доктором-співачком Іваном Рудавським.

В 1949 році Білогруд переселився до Америки. Почин нового життя був невдалий: зламав руку. Видужавши, мусів, як і більшість наших інтелігентів, заробляти на хліб некваліфікованою працею. Але тут розгорнулося перед ним вдячне поле діяльності -- навчати українських дітей гри на фортеп'яні. Пригадайте ті чудові часи, коли всі ми були ідеалісти, мріяли про повернення на Батьківщину і старалися кожну дитину віддати до "пана професора", що зробить з дитини віртуоза. Чи усвідомлювали ті батьки й бабусі, яка велика честь то була -- вчитися у КОМПОЗИТОРА і видатного піяніста? Мабуть що ні... В нормальних умовах композитор Білогруд навчав би тільки заавансованих музик і молодих композиторів... Але він, на щастя, дуже любив дітей, знав, як з ними говорити, як привити їм любов до музики -- і як від них вимагати сумлінної праці. Далеко не всі стали музикантами, але кілька учнів обрали музику своєю професією, а багато з них затримали назавжди музичну культурність і насолоду гри для розваги. А головне -- Ігор Білогруд невтомно творив. Він був, можна сказати, модерністом, надхнений школою Гіндеміта, полюбляв страшенно складну техніку, складний акомпанемент, ста-

катто, синкопи, несподівані зміни настрою... Він не йшов легкою стежечкою загальноприступності - його твори вимагали багато праці й розуміння, тому аматорські групи не бралися, бо й не могли братися, за виконання його композицій. Творчий доробок композитора міг би заповнити з 200 концертних програм. Він написав дві опери ("Червона шапочка", на лібретто

Востанне з дружиною на Фльориді.

Анатолія Лобачевського, і "Ольга Київська", на лібретто Леоніда Полтави); симфонічну поему "Степ", музику до "Лісової пісні" Лесі Українки; дві поліфонічні інвенції, декілька сонатин, хор "Експельзіор" на слова Івана Франка (цей твір був виконаний у Чикаго хором під керівництвом Плешкевича). Лишилися нам і дві кантати: "Мазепиним шляхом", на слова Романа Завадовича, і "Сонце Свободи" на слова Ганни Черинь. Ця кантата така чудова! Недарма ж вона здобула в 1976 році першу нагороду на конкурсі. Але коли дійшло до її виконання, не пощастило композиторові, як він не старався, знайти оркестру і відповідний могутній хор для виконання її. Вивів її Ігор Білогород на сцену, граючи перифраз, а Ганна Черинь читала текст... Ігор вважав цей твір своїм найкращим і мріяв про повносьільне його виконання... Аж незадовго до смерті йому вдалося передати кантату в Україну, де може її нарешті виконають

так, як слід.

А ще Білогород створив багато різноманітних фортеп'яних творів і пісень та дуетів. Коли його спитали, який вид творчості йому наймиліший, він здивував нас відповіддю -- "Вокальний"! В його серці завжди бриніли якісь мотиви: ніби й не народні пісні, а все ж питома українські -- і модерні в найкращім розумінні цього слова, бо ні від кого

не запозичені. Творити в еміграційних умовах було дуже важко, та й співаків потрібних бракувало. Композитор міг би піти на службу американським "шов" -- пристосуватись можна так, як перестроїти гітару з мінору на мажор. Але душа полтавська лишалась вірною Україні. Вона ніби відчувала, що Україна буде Самостійною -- і композитор зазнав щастя, хоч і перед кінцем свого життя, побачити вільною свою Батьківщину. Мріяв поїхати туди з донечкою, свої твори перевезти й показати в Україні. Але 2-го березня душа його відійшла з цього світу... Життя композитора не кінчається з його смертю: твори його безсмертні, і в вільній Україні житиме й зазвучить і кантата "Мазепиним шляхом", і сюїта "З людського життя", і опера "Ольга Київська", і улюблена, мелодійна, маршово-переможна кантата "Сонце Свободи". □

Автомобіль — найбільш вигідний подарунок, особливо сьогодні

SAMARA

Одержання автомобілів в Одесі, Луцьку, Ризі, Талліні, Санкт-Петербурзі і Москві. Ціни — від 4990.00 кан. доларів. Ви не платите GST, PST. Ми пропонуємо також інші моделі автомобілів Лада, Самара, Нива 4x4, Луаз 4x4.

Якщо у вас є родичі, які проживають у Росії, Україні, Латвії, Литві, Естонії, ви маєте чудову можливість зробити їм подарунок.

SIGNET WAGON

За інформаціями просимо звертатися на адреси:

LADA CANADA INC

1790 Albion Road, Etobicoke, Ontario M9V 4J8
Tel.: (416) 748-2100 Fax: (416) 748-2107 Telex: 06-989241

Андрій КАЧОР

ЗА ВІДНОВУ СПРАВЖНЬОЇ КООПЕРАЦІЇ В УКРАЇНІ В РАМКАХ НАРОДНОГО РУХУ

У програмі Народного руху України за перебудову, у розділі "Економіка" написано, що "Рух сприятиме економічному відродженню України, зростанню добробуту її народу, створенню гуманної, збалансованої, ефективної економіки".

У цій економічній програмі є згадка і про кооперацію, яка може дуже багато допомогти в економічній перебудові України, зокрема тепер, коли відроджується загально-громадське і політичне життя України. На прохання деяких кооператорів з України, рішаюся сказати кілька слів про ролі і завдання кооперації та про перспективи, які вона може мати у відновленій українській державі.

Сьогодні не треба вже нікому доказувати, що кожний політичний, релігійний, культурно-освітній, або суспільно-господарський рух має не тільки право, але й обов'язок з'ясувати своїм прихильникам і послідовникам: хто він, чого він хоче, якими шляхами прямує до своєї мети і яка користь буде з цієї дії, яку цей рух хоче проводити серед громади, серед народу чи в цілій державі.

Кооперація, як суспільно-господарський рух, вже при своєму народженні в мунилому сторіччю проголосила свою програму. Мала свою програму й українська кооперація у своїй державі в рр. 1917-1920. З упадком держави було зліквідовано вільну українську кооперацію на східноукраїнських землях, однак вона ще могла відносно вільно розвиватися в Західній Україні до часу Другої світової війни.

Не спинятимусь над історією нашого кооперативного руху, хочу тільки відмітити його організаційну різницю від інших організацій, зокрема політичних, чого загал громадянства часто не розуміє. Кожна політична організація, навіть така, як "РУХ", у своїй програмі, звичайно, може обіцяти багато зробити для народу, але аж тоді, коли виграє вибори і... прийде до влади. А до того часу нім це станеться, вона може багато плянувати, обіцувати, але за реалізацію тих плянів і обіцянок вона перед ніким фактично не відповідає. Вони кажуть: ми це зробимо і... чекають на вибори або на якусь іншу нагоду. І це зрозуміло, бо ціль політичної партії чи організації є уложити свою програму так, щоб серед народу здобути "демократичну більшість" і відтак, перебравши владу, "панувати", або "володіти" над народом і не конче виконувати "передвиборчі" обіцянки.

Цілком інакше мається справа з кооперацією, з кооперативним рухом чи навіть з поодинокими справжніми кооперативами; вони не можуть у своїх програмах фантазувати, плянувати щось нереальне, бо така фантазія в господарській установі кінчиться фінансовою втратою, втратою довір'я членів до проводу кооперативної установи, що грозить упадком установи, а то й руїною

цілого руху.

Кооперація мусить стояти на твердих і реальних основах, бо її метою є: морально і матеріально допомогати своїм членам поліпшити їх добробут, скріпити їхню господарську базу, потрібну їм для заспокоєння їх матеріальних і духових потреб, щоб вони могли краще і певніше взяти свої господарські і культурні справи у свої власні (не державні чи комунальні) руки.

І це є суть і основа кооперації. Вона не може, і не сміє, фантазувати, але в основу своєї праці мусить поставити позитивні і реальні господарські услуги своїм членам, своїй громаді, своєму народові. Гаслом її праці є: служити, а не панувати чи робити особисті "бізнеси" з думкою про великі зиски, прикриваючись тільки "кооперативною" вівіскою.

Громадський Рух в Україні перед 100 роками і народження кооперації

Велика французька революція в 1789 році започаткувала нову добу в історії людства. Вона повалила феодальний устрій і проголосила нові права людини, нові демократичні кличі свободи, рівності і побратимства.

Наполеон своєю зброєю і своїми військами "переворав" велику частину європейського континенту, від Мадриду до Москви... Він видвигнув нову, досі приспану, силу, а саме зрушив до нового життя національні рухи різних народів. Ці волелюбні рухи дуже скоро знайшли живий відгук і в Україні. Пів століття тривала боротьба з австрійською реакцією поки прийшло до "Весни народів" у 1848 році, а ще довше треба було чекати на знесення кріпацтва в Росії 1861 року.

"Книга биття українського народу" М. Костомарова, "Кирило-Методіївське Братство", Шевченкова поезія, навіяна євангельським духом і глибокою вірою в "закон Божий" та у високу ідею Правди і Справедливості -- це шлях пробудження українського народу в минулому сторіччю. Ідеологічний журнал "Основа" в Петербурзі, заснування українських "громад" по всіх майже містах України, це подібно як сьогодні мається справа з "РУХ"-ом. Створення народовецького руху примусило провідників цього руху до застанови над пляном практичної культурно-освітньої, політичної, а найважливіше -- економічної програми, як головної бази існування народу.

Згадаймо тільки перших наших відважних "реформаторів" і предвісників нових господарських реформ, а в тому і піонерів кооперативного руху, таких як: Дмитро Пильчиків (1821-1893), Микола Баллін (1829-1904), Микола Зібер (1844-1888), Віктор Козлов (1842-1920), Григорій Галаган (1819-1888), або на західноукраїнських землях о. Стефан Качала (1815-1888), о. Данило Танячків (1942-1906), Володимир Навроцький (1850-1883)

і багато інших. Після знесення панщини і кріпацтва ці піонери кинули дуже позитивний клич: "Лицем до народу", "Лицем до органічної праці". Вони вказали на кооперацію, як один з головних засобів, що мав би практично, не декларативно, допомогти українському народові позбутися господарських злиднів і при допомозі кооперативних організацій дійти до економічної сили, що є разом базою політичної сили.

Ці ідеї розвивали і практично пробували реалізувати такі визначні громадські і кооперативні діячі, як Микола Левитський, відомий в Україні "Артільний батько" (1859-1934), Василь Доманицький (1877-1910), Христофор Барановський (1874-1941), світової слави економіст і кооператор Михайло Туган-Барановський (1865-1919), а в Галичині інж. Василь Нагірний (1847-1921), д-р Теофіль Кормош (1861-1927), д-р Кость Левицький (1859-1941), Кость Паньківський (1855-1915), д-р Євген Олесницький (1860-1917), о. Остап Нижанківський (1862-1919), д-р Степан Федак (1861-1937) і багато інших передових громадських і політичних діячів творили з кооперації національно-економічний рух.

Не буду називати передових діячів української кооперації в Західній Україні по Першій світовій війні, які під проводом Ревізійного Союзу Українських Кооперативів, що його очолював інж. Юліян Павликовський, зуміли створити, або закріпити і розбудувати такі кооперативні Централі, як "Народна Торговля", "Центросоюз", "Центробанк" і "Маслосоюз" у Львові.

Осяги цих централей, які і осяги окружних, повітових і низових кооперативів, подібно як і осяги "Дніпросоюзу", "Українбанку", "Централу" і "Коопцентру" в Києві, в часі нашої короткотривалої державности, були великі, морально і матеріально імпозантні.

Увесь цей великий і сильний національно і економічно кооперативний рух большевики, чи точніше уряд СССР, знищили, матеріальні добра загарбали, а провідників цього руху, які не встигли своєчасно виїхати закордон, виарештували та вивезли до різних концентраційних таборів на далекому Сибірі.

Не знищили вони тільки національної кооперативної ідеї, як не змогли і не зможуть знищити національної душі народу. І тепер цей наш кооперативний рух треба відновити, відродити і розбудувати, бо він своєю організованою силою може дуже поважно скріпити економічну силу України. Він може відродити почуття любови один до одного, навчить своїх членів самопошани і співпраці, а також навчить їх самостійно думати та розв'язувати різні господарські й загально-громадські проблеми. Виринає тільки питання: як і від чого починати, щоб цей рух був успішний. І про це хочу сказати кілька слів, подати свою скромну думку до уваги провідникам і діячам "Народного Руху" в Україні.

За віднову справжньої кооперації в Україні

Коли б я жив в Україні і мав можливість співпрацювати над економічною відбудовою України, то я вибрав би кооперативний відтинок праці та зачав би від організації кооперативів у Західній Україні, де ще живуть люди, які працювали в кооперативних установах і які в своїх серцях і своїх душах ще мають сентимент і зрозуміння

до кооперативної ідеї.

Практично треба було б у Львові відновити Ревізійний Союз Українських Кооперативів, цю верховну ідейно-організаційну та ревізійну централю усього кооперативного руху. Треба було б віддати цій установі її імпульсний дім при вул. Техніцькій ч. 1, де можна було б примістити організаційний, ревізійний і пропагандивний кооперативний апарат, що негайно почав би діяти над опрацюванням конкретного плану відновлення справжньої української кооперації, спираючись на візирях західно-української кооперації між двома світовими війнами.

З усіх можливих кооперативних секторів, найперше треба було б організувати, або відновити, споживчу кооперацію по містах і містечках, а щойно пізніше цю саму роботу провести по селах, спираючись у початках на тепер існуючі т.зв. "споживчі кооперативи", які мали і досі мають монопольний характер у наших колегоспних селах і які по суті не є справжніми кооперативами, як дехто думає.

Для віднови, перебудови чи організації нових споживчих кооперативів в Україні, на мою думку, найкраще надається випробувана 60-літньою працею система "Народної Торговлі". Вона і назвою, і змістом своєї організаційної системи може бути найбільш сприємливою.

"Народна Торговля", як знаємо з історії українського кооперативного руху, була заснована з ініціативи інж. Василя Нагірного 5-го липня 1883 року у Львові. В основу її організації примінено кооперативні ідеї рочдельських ткачів з Англії, що їх Нагірний добре вивчив і перещепив на український ґрунт із швейцарських споживчих кооперативів, де він студіював архітектуру і де основно запізнався з кооперативним рухом у Швейцарії.

"Народна Торговля", за думкою і пляном В. Нагірного, мала стати осередком і централею для всіх міських і сільських крамниць, без огляду на їх правну форму, кооперативну, чи іншого громадського характеру, що хотіли б організовано співпрацювати над розбудовою української торгівлі, яку В. Нагірний, за посередництвом "Н.Т." хотів вивести на широкий світовий ринок.

Треба признати, що ці свої первісні ідеї "Народна Торговля" зреалізувала, виправляючи в ході праці свій статут, перемінюючись не тільки на товарну гуртівню для дрібних споживчих крамниць, але на справжню централю усіх українських споживчих кооперативів у Західній Україні.

Знову ж треба було б віддати "Народній Торговлі" її "знаціоналізований" дім у Львові, Ринок ч. 36, а відтак і інші доми по різних містах де діяли Відділи "Н.Т.". А далі ця сама схема і ця сама система може поширитися і на східноукраїнські міста, містечка та села, відкриваючи Відділи "Народної Торговлі". Перенести Львівську централю до Києва -- це вже тільки проблема організаційно-правна, а не суттєва.

Виринає ще питання, чи не треба було б, може, відновити також "Дніпросоюз" у Києві, як Союз Споживчих Союзів України. Це однак питання дискусійне. "Дніпросоюз", як справжня централю української споживчої кооперації проіснував дуже коротко, не цілих два роки (1918-1920) і не мав змоги виховати провідни-

ків цього руху, ані завершити і випробувати свою організаційну структуру. Інша справа з "Народною Торгівлею" у Львові з обслугою майже всіх міст у Західній Україні. Вона виросла з малої клітини у велику Крайову Централью українських споживчих кооперативів, яка в 1933 році святкувала своє 50-ліття, маючи тоді 6,104 члени, в тому около 400 міських споживчих кооперативів, які користали з обслуги її 30 гуртівень, у яких торги дійшли до 8,551.000 польських злотих. Це був дуже поважний матеріальний успіх. У тому часі "Н.Т." була в контакті з подібними споживчими союзами в Англії, Франції, Швейцарії і Австрії, користаючи теж і з їх досвідів.

І хоч у 1939 році, в ході подій 2-ої світової війни, окупація українських земель більшовиками і німцями припинила нормальну працю і розвиток "Н.Т.", то одна-че залишився її довголітній досвід, готовий, добре передуманий статут і різні правильники та найважливіше: добре ім'я в усіх споживчих Союзах Західної Європи, з якими "Н.Т." співпрацювала. Це також великий моральний капітал, який треба було б використати при відновленні справжньої споживчої кооперації в Україні. Ніяким чином для відновлення чи організації споживчої кооперації в Україні не можна взоруватися на російській "державній" кооперації, що весь час була під контролею комуністичної партії, тоді коли справжня кооперація мусить бути справді самостійним виявом волі своїх членів і свого самостійно обраного кооперативного про-воду.

Ці думки "старого кооператора" піддаю до уваги провідникам "РУХ"-у і друзям-кооператорам в Україні, які саме тепер "ломлять" собі голову, як розпочати кооперативну працю, щоб вона була успішною і справді кооперативною. Самозрозуміло, що вище подані думки -- це не є "діагноза" "кооперативного лікаря". Таких претенсій автор цієї статті не має. Він тільки бажає звернути увагу на проблему, яка чекає на вирішення в Україні та вказує на один з можливих шляхів розв'язки цієї проблеми. □

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ

КОВБАСА І ТРИЗУБ

Економіка Кримбасу замкнута на Україну

У ситуації кризи кримські магазини мають не найгірший вигляд. Давно забуті в більшості міст України яйця, кілька видів копченої та свіжої риби (аж до чорноморської акули), масло та ковбаса у вільному продажі, консервовані помідори за феноменально низькими цінами, широкий вибір фруктів, виноград, хурма з власних садів... У всякому разі, на південному узбережжі наші повсякденні злидні відчуються зовсім не так, як в українській провінції і навіть у Києві. Можете випити кави у численних кав'ярнях, пива з рибкою чи навіть купити славнозвісний коньяк "Наполеон" "всього" за 216 карбованців (і купує ж хтось!) чи -- для публіки з більш скромними статками -- марочний портвейн за 10.

Крим живе не гірше, ніж більшість областей України. Водночас (і більшість кримчан це непогано усвідомлює) -- незрівнянно краще, ніж Росія.

"Якого біса ми приєднуватимемося до тієї голодухи!" -- так лаконічно й енергійно висловлювався капітан риболовецького сейнера, що стояв біля алуштинського причалу. І такий настрій досить-таки розповсюджений у Криму. Власне, і політичні сили, окрім УРП, з одного боку, та "Движение 20-го января" з іншого, беруть до уваги прагматичні фактори і відповідні настрої. От, наприклад, як аргументують кримські "зелені" доцільність залишення Криму в складі України. Радянський Союз, кажуть вони, розвивав у Криму економічні структури, покликані забезпечувати функціонування чорноморського форпосту тоталітарної імперії; московська влада поступово перетворювала унікальний півострів на димучий промисловий Кримбас; абсолютно злочинно, за допомогою фальсифікованих наукових даних, "обгрунтовувалося" будівництво атомної електростанції. Водночас Україна і у застійні часи вкладала кошти передусім у розвиток легкої промисловості, у інфраструктуру, у будівництво тролейбусної лінії Сімферополь-Ялта, наприклад. Крім того, 90 відсотків промисловості Криму "замкнено" на Україну. Але й не це головне: будь-який прецедент перегляду кордонів між державами колишнього Союзу неодмінно спричинить всезагальний програв, мілітаристський психоз, крах всіх спроб вийти з економічної кризи. Тому, на думку "зелених", кримчани незалежно від походження, найкращі можливості для реалізації своїх прагнень матимуть у складі нейтральної без'ядерної демократичної Федеративної Республіки Україна.

Наші націонал-радикали ведуть агітацію зовсім іншого ґатунку. Її суть -- у тому, щоб усі українці Криму єдналися у боротьбі за українську державність. Треба сказати, що подібний підхід, судячи з усього, здобув достатньо прихильників -- відсутність українських шкіл, дитсадків, 20 хвилин на тиждень українською мовою по кримському радіо, зрештою, істерична пропаганда імперських шовіністів, котрі звинувачують українців у всіх можливих і неможливих злочинах -- все це призводить

arka shoes

- Великий вибір вигідного і модного взуття.
- Регулярні і ширші фасони.
- Помагаємо клієнтам з відтисками та з іншими проблемами.

-- ROMIKA -- SALAMANDER -- LA VALLE
-- GALLUS -- ORTHOPEDIC SHOES

ПЕНСІОНЕРАМ 10% ЗНИЖКА

2196 BLOOR ST.W. (at Runnymede)
TORONTO, ONT. M6S 1N4

TONY HRUBI
(416) 763-1851

до того, що люди, які давно вже не замислювалися над своїм походженням, раптом відкривають паспорт, знаходять у ньому "п'яту графу" і... Далі кожен діє по-своєму. Але, як на мене, безумовна і нагальна необхідність відродження національної самосвідомості як складової демократичної культури аж ніяк не означає розбудови суто етноцентричної держави.

Тим часом справжні структурні реформи економіки Криму не провадяться. Вже згаданий капітан сейнера розповідає: "Ми вже кілька років хочемо взяти сейнер в оренду або навіть викупити його. Але нам пропонують оренду... на кілька зимових місяців, коли жодного промислу не може бути. Ми могли б дати значно більше риби, ніж сьогодні, і, головне, вільно і енергійно працювати, відчувши себе справжніми господарями. Та враження таке, що нікого у кримському керівництві економіка не обходить..."

Отже, як бачимо, Крим нині перебуває на роздоріжжі. Як на мене, дуже велике значення у розв'язанні кримського вузла матиме здатність українського керівництва до реальних економічних перетворень. Подобається це кому, чи ні, але тризуб у Криму (і не лише у Криму) сприймається крізь призму ковбаси.

("ВзУ", 1704)

**ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НАЙНОВІШИХ ЖІНОЧИХ
МОДНИХ ОДЯГІВ**

DANYA

FASHION SHOPPE
2378 BLOOR STREET W.
TORONTO, ONT., M6S 1P4
Телефон: 766-4511

ГОВОРИМО ПО-УКРАЇНСЬКИ

ЗДОРОВИЙ І СМАЧНИЙ ХЛІБ
та інші печива випікає
Українська пекарня

**THE future BAKERY
& CAFE**

власниками якої є Родина Вжесневських
-- можна набути також різні українські страви
у наших каварнях

739 Queen St. W., Toronto, Ont., Tel.	368-4235
St. Lawrence Mkt.	366-7259
483 Bloor St. W.	922-5875
2199 Bloor St. W.	769-5020

Валерій ОСТАПЕНКО

СИНДРОМ САМОВПЕВНЕНОГО МИСЛЕННЯ

Відверто висловлювати свої погляди на якийсь контрверсійний матеріал в пресі якось незручно, коли його автор підписується власним прізвищем. Він може бути твоїм близьким знайомим, добрим приятелем або чимсь видатною в суспільстві особистістю. Це випадки, коли можеш наразити себе на прикрі особисті неприємності. На жаль, далеко не всі усвідомлюють основні принципи демократичної преси -- свободу слова. Не даремно В. Коротич під час однієї зустрічі з українською громадою Вашингтону заявив дослівно: "У вас гласність далеко відстає від нашої". Зручніше почуваєш себе (без жодного докору сумління), коли автор якоїсь "контрверзи" прикриває своє дійсне прізвище псевдонімом чи криптонімом. Це нагода виправдати свою відвертість вагомим аргументом, мовляв, я ж не знав, що це ви писали.

Мова тут про мізкування криптоніма О.Т. на сторінках респектабельних "Українських Вістей" з приводу подій в Україні і що лишилося у загальний спадок від безславно померлого Радянського Союзу. Тематика актуальна, злободенна і для нас, в еміграції суцільна. Бо ж йдеться зокрема про долю нашої багатостраждальної Батьківщини.

З двох (поки що) статей О.Т. в "Українських Вістях" -- мої зауваження до першої "Україна -- це не штат" ця ж газета чомусь не надрукувала. Погодилися "Нові Дні". З проблемами опублікувати зауваження до другої статті "Кар'єра невдалого диктатора" знов, може, виручать "Нові Дні". Заздалегідь вибачаюся перед О.Т. за відверту, може навіть дошкульну критику подиву гідних поглядів на цілком ясні справи. Інакше, без належного спростування будь-чиїх помилкових поглядів, може створитися враження про їх достовірність. А це вже -- дезинформація. Не можна теж оминати мовчанкою явну упередженість, необ'єктивність і самовпевненість, категоричний тон, ніби кимсь дано необмежене повноваження висловлюватись в загальних справах без заперечень.

Проаналізуємо статтю "Кар'єра невдалого диктатора" лише з метою розібратися у хибних поглядах автора і втихомирити його недоречно агресивність. Він (чи вона) безапеляційно, вщент "розвінчує" особу Горбачова в плані його діяльності за час "перебудови і гласності". Загальновідомо, що в історичному процесі певні відтинки часу набувають свої символи, означення, назви. Тож називати Горбачова диктатором -- безпідставно. Навпаки, прийшовши до влади, Горбачов відразу оголосив відкриту війну існуючій тоталітарній диктатурі. Його ліберальні погляди зародилися ще в студентські роки і остаточно сформувалися дружбою із Зденеком Млинаржем, одним з провідників "Празької весни". Вважати Горбачова революціонером та ще й порівнювати його з Леніним -- ознака нерозуміння соціально-політичних

питань. Горбачов не революціонер, а реформатор. Його програма демократизації усіх сфер життя радянського суспільства не передбачала скасування існуючого державного ладу (революція). Він здійснював цю свою програму реформами. При цьому шляхом поступовим, еволюційним, хоч самі реформи називав часто революційними. Власне у цьому його принципові розходження з Єльциним. Несерйозно приписувати Горбачову "протекції" КГБ в особі Андропова. Треба знати, що члени ЦК призначалися виключно самим політбюро ЦК партії. А КГБ лише "просіювало" кандидатів у члени ЦК. І Горбачов не був винятком. Як і мільйони інших радянських громадян, Горбачов мав клопіт з "анкетними даними", бо під час війни кілька місяців жив під німецькою окупацією.

Наперекір ревним зусиллям О.Т. осудити Горбачова, Горбачов має великі заслуги перед народами колишнього Радянського Союзу. Він забрав радянські війська з Афганістану і соціалістичних країн Східної Європи. Він розпорядився зруйнувати горезвісну "берлінську стіну" і повернув німцям їх неподільну державу. Тільки він звільнив майже усіх радянських політв'язнів. Заслуги Горбачова перед світом беззастережно відзначить історія. Він звільнив людство від страху перед радянськими танками і ракетами. Його ім'я назавжди лишиться пов'язане з кінцем примари комунізму в світі. Про діяльність Горбачова висловлюються державні керівники багатьох демократичних країн. Джордж Буш: "Я хочу висловити публічно від імені усього американського народу вдячність Горбачову за його прихильність до миру у всьому світі і моє особисте шанування його інтелекту". Франсуа Міттеран: "Засвідчую Горбачову особисту вдячність за співробітництво для підтримки миру і мою щиру дружбу з найліпшим побажанням". Джан Мейджор: "Горбачов зумів змінити хід історії і лишив свою країну на певному шляху до демократії". Гельмут Коль: "Без Горбачова було б неможливе подолання конфліктів між Сходом і Заходом і безпрецедентні успіхи в галузі роззброєння та контролю над озброєнням". У такому ж дусі висловлюються про Горбачова: Курт Вальдгайм, Джуліо Андреотті, Кінті Міядзава та ряд інших видатних державних діячів. Проте знаходяться люди, котрі висловлюються про Горбачова інакше. Що ж, на те й свобода слова. Дивно тільки, до якої міри можна зневажати засоби масової інформації, щоб пропускати заслуги Горбачова і вказувати виключно на його недоліки. Правда, вони були. Та ще й досить суттєві, що й спричинило відставку з його ж вини. І все ж, якщо зважити усе позитивне і негативне в діяльності Горбачова -- переважить перше. Взагалі справедливе судження характеру діяльності кожної людини в суспільстві звертає увагу насамперед на добрі, корисні дії.

Усе тут сказане не можна залишити без з'ясування ролі Горбачова в долі України. О.Т. про це мовчить, ніби діяльність Горбачова не мала нічого спільного з Україною, була йому країною "за сімома морями". У цьому ідейний недолік статті "Кар'єра невдалого диктатора". Недолік помітний, бо принагідно не розвінчано Горбачова за його опір проголошенню державної незалежності України. Це випадок, коли захопишся чимсь від-

даленим і прогавиш важніше собі. Справедливо кажу-чи, з приходом Горбачова до влади, українському народові відкрилася можливість ще раз і назавжди здобути державну незалежність. Без Горбачова хтозна-коли постала б самостійна Україна. Знані різні обставини за яких діяльність Горбачова з тих чи інших причин -- мимовільно чи навмисно -- але фактично вийшла на користь Україні. Як кажуть в народі, нема лиха без добра. Загальний висновок з усього тут сказаного може бути один. Вважаймо на свої висловлювання на людях: в пресі, товаристві, вдома. Може знайтися хтось, присікуватий, занудливий, і вчепитися справедливо до необдуманого сказаного слова.

Шкода, що не знаєш статі О.Т. -- чоловік чи жінка? Бо жінки народ примхливий, не дай Боже чимсь недоводити. Тож вибачаюся велелюбно ще й за таке, скажімо, інтимне зауваження. Ну як можна бути аж такою скнарою, щоб відмовити іншій людині у кусникові хліба наріканням: "Горбачов дістає незаслужену пенсію". Та ж ця пенсія від Єльцина, не від Кравчука. □

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

WEST ARKA

BOOK & GIFT STORE

ОЛЬГА І АНДРІЙ ЧОРНІІ

і син АНДРІЙ -- власники

- Книжки, журнали, газети, пластинки, машинки до писання.
- Різьба, бандури, вишивки, полотна і нитки до вишивання.
- Обруси і полотна з українськими зображеннями в гуртовій і роздрібній продажі.
- Біжутерія, кераміка і кристали.
- Висилки пачок до всіх країн.

"ВЕСТ АРКА"

2282 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1N9

Tel. (416) 762-8751

УКРАЇНСЬКІ КОМП'ЮТЕРНІ ШРИФТИ

від фірми:

Compu Stream

Наша Українська Фірма з трилітнім досвідом, займається виготовленням різних комп'ютерних програм. Головна спеціальність це українськомовні редакторські програми. Тільки в нас за ціну машинки до писання зможете придбати систему, на якій будете здатні видавати книжки, журнали, писати статті, листи тощо. Український інструктаж включений. Даємо три роки гарантії.

2970 Lakeshore Blvd.W., Suite 205, Toronto, On. M8V 1J7
Тел.: (416) 726-0455 або (416) 255-7710 Адам Стець.

Валентина СОКОЛЕНКО

ВИСТАВКА ТВОРІВ МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО У КИЄВІ

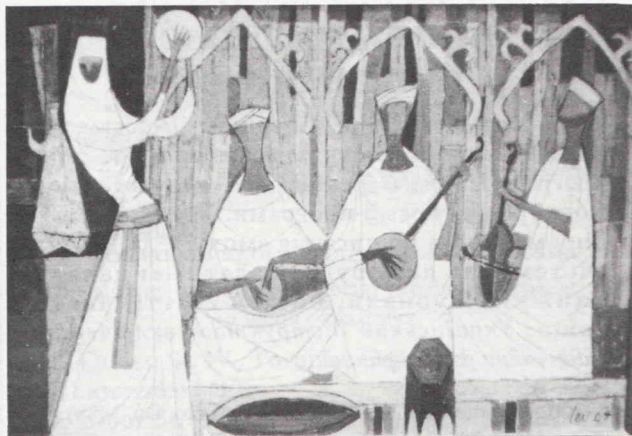
5 березня 1992 року у приміщенні Державного музею українського образотворчого мистецтва столиці України відбулося урочисте відкриття виставки художніх і графічних робіт відомого канадського художника українського походження Мирона Левицького.

22 живописні роботи і 21 графічна представлені в експозиції музею. На відкритті виставки були присутні столичні шанувальники прекрасного, гості міста, включаючи й іноземних, представники української преси, радіо, телебачення.

Урочисту частину розпочав директор музею, відомий укра-

їнський художник Михайло Романишин:

-- Сьогодні знеменний день, -- сказав він, -- і тому тут будуть звучати українська пісня й слово на тлі прекрасних картин українського художника з Канади Мирона Левицького. Його твори обійшли багато виставочних залів світу, і сьогодні вони, нарешті, прийшли сюди, в Україну, звідки родом художник. Мирон Левицький --

Мирон Левицький. "Марокканські музики", олія.

Мирон Левицький. "Дума про трьох братів", олія.

його чарівну дружину Галину...

Потім слово взяла гостя із Сполучених Штатів Америки пані Христина Чорпіта, власниця приватної картинної галереї у Філядельфії, в якій зберігається оригінальна сепія Тараса Шевченка "Мойсей видобуває воду в пустелі". Пані Христина пристрасно любить і пропагує українське мистецтво за океаном. Вона привітала присутніх з визначною подією і подякувала всім, хто прийшов на це свято. "Мирон буде гордий, що його виставка відкрита в Україні", -- сказала вона на закінчення.

Виступив також і секретар Співки художників України Василь Перевацький. Він сказав, що "твори Мирона Левицького істинно елегантні, тонкої душі, позначені високою культурою, граничною артистичністю. Це справді живопис".

Промови змінювалися українським співом у виконанні тріо "Либідь" та хору інституту автоматики. Глядачі поринули у чарівний світ картин Мирона Левицького... Перед очима проходило життя художника, розкривався його духовний світ.

...Народився Мирон Левицький у Львові 14-го жовтня 1913 року в родині Миколи і Антоніни Левицьких. Він був четвертою дитиною у сім'ї.

дійсно видатний мистець. Він і маляр, він і майстер монументального живопису, він і віртуозний графік. Я, як художник і директор Державного музею українського образотворчого мистецтва, щасливий, що його твори з'явилися в цих залах, і водночас я гордий, що Мирон Левицький представив українську культуру у світі. Ця неповторна виставка прибула до Києва зі Львова, на жаль, без автора. Але працівники музею, познайомившись з ним наприкінці минулого року, встигли полюбити цього прекрасного, інтелектуального, інтелектуального чоловіка, а також

Мирон Левицький. "Три грації", 1978, олія, 86 x 61 см.

У 1922-1932 роках навчався у Львівській гімназії, відразу по закінченні якої поступив до Мистецької школи Новаківського у Львові. У 1933-1934 роках вчився графіки у професора В. Скочилися в Академії Мистецтв у Кракові.

1938 року Мирон Левицький став членом Асоціації Незалежних Українських Мистців (АНУМ). У 1947-1949 роках художник брав участь у групових виставках мистців-емігрантів в різних країнах світу, зокрема в Австрії, Німеччині, Бельгії, Франції.

1949 року Мирон Левицький разом з дружиною переїхав до Канади і оселився у Вінніпезі, але вже у 1956 році вирушив до Парижа, аби мати можливість ширшого творчого самовиявлення.

Тут, в галереї Рор Вольмар, 1958 року відбулася перша персональна виставка художника. І лише після цієї знаменної події у його житті Мирон Левицький повертається до Канади.

Художнику було тісно в рамках графіки і живопису. І 1974 року він починає розпис церкви Святої Євхаристії у Торонто. Водночас Мирон Левицький стає головою Української Спільки Образотворчих Мистців у Канаді. Цю почесну посаду він обіймав протягом 11 років.

1982 рік став також певною віхою у творчості Мирона Левицького. Саме тоді він розписав церкву Серця Христового у Ватерфордї, Онтаріо і водночас Об'єднання українських письменників "Слово" видало збірку новел Мирона Левицького "Ліхтарі".

Наступного року мистець робить ще одне значуще творіння у своєму житті -- повну поліхромію церкви св. Володимира і Ольги в Аделаяді, Австралія.

Останніми роками Мирон Левицький поринув у живопис. Його філософічні, історичні, побутові твори позначені великим талантом. Художник любить жовто-гарячі, червоні, зелені кольори.

Кожна робота несе в собі риси інтелігентності, витонченості, духовості. Ось два його портрети дружини Галини. Вони різні і написані різного часу, але жінка ця саме така, як і всі роботи мистця -- витончена, інтелігентна, одухотворена.

Оглянувши виставку, не можна забути виразні чорні очі на смуглястих обличчях "Рафійських жінок" (1963), ніжне обличчя "Мадонни з дітям" (1964), екзотичних "Марокканських музик" (1964), жовто-гарячі будинки "Еспанського міста" (1965), яскраву буйну зелень "Містечка на Юкатані" (1973), витончені, майже аморфні "Три грації" (1978), чарівних "Орфея і Еврідіку" (1989) та ін.

Українська тематика властива багатьом творам художника. Це, найперше, такі живописні роботи, як "Великдень на Україні" (1974), "Маруся Богуславка" (1987), "Дочки Ярослава Мудрого" (1988), "Зілля" (1991), а також графічні -- "Лісова пісня", "Мамай", "Лукаш", "Лада", "Дума про трьох братів" та інші.

...Багато теплих слів на адресу автора і його робіт було мовлено того дня, звучали українські пісні у виконанні уже згаданих ансамблю і хору. Стіни музею наповнилися справжнім духом українського єднання. Виставка Мирона Левицького стала ще одним містком між українськими братами і сестрами в різних частинах світу. □

Tel:

(416) 763-1093

MEAT PRODUCTS LIMITED

Specialists for over thirty years

- Найкращої якості м'ясні продукти власного виробу;
- Вареники, флячки, квашена капуста та інші європейські ласощі;
- Замовлення на весілля та на інші прийняття;
- Говоримо по-українськи;
- Власник Е. Рембач до Ваших послуг.

2238 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1N6

РЕАЛІСТИЧНА І МОДЕРНА УКРАЇНА НА ПРЕРІЯХ КАНАДИ

Нотатки з виставки.

Принадність і неповторність цієї чудової виставки, мабуть, у тому, що її огляд можна починати з будь-якого кінця, чи з середини, або навіть з якогось закутку. Саме з закутку і я почав знайомитися з нею. Мою увагу привернув маленький гобеленчик чи килимок, на якому вместилися лише три маківки справжнього чортополоху, звичайного бур'яну, який росте навіть там, де його й не посієш. Словом, чортополох... Повіяло чимось рідним, теплим, мені здається, що я навіть відчув запах цього бур'яну. Підходили люди, зупинялись, роздивлялись, хвалили. А я стояв, як пень, біля килимка і привиджалися мені рідні українські поля, наші славнозвісні, вічно розбурхані, розбиті дороги, непорядковані сільські вулиці. І на них... чортополох.

Дивлюся у каталог. Так і є: "Чортополох". Марта Лінинська. Ось і все. Цього явно недостатньо, щоб сказати щось про автора твору, який розтривожив мою душу, довів мене мало не до сліз.

Питаюся куратора, організатора виставки Софію Скрипник, хто ця дівчина, чи жінка, що має такі гарні золоті руки і такий високий злет фантазії, щоб у простому, буденному будити чудове почуття і подив?

Сміється...

Марта Лінинська народилася і жила у Львові, закінчила училище прикладного мистецтва ім. Труша, працювала на фабриці. Тут познайомилася з гарним парубком Остапом Скрипником, який студював у Львові. Вирішили поборатися і буквально днями молоде подружжя прибуло до Канади, поселилося у Едмонтоні, очікує первістка. Ось і все про Марту. Вона -- невістка пані Скрипник. Як би там не було, але, як кажуть, нашого полку прибуло. Звичайно, ця молода жіночка ще внесе свій вклад в українську культуру на американському континенті. Побажаємо ж їй щасливого прижиття у чудовій Канаді, гарних творчих злетів у мистецтві творення гобеленів.

А ми підемо далі і з допомогою люб'язної і гостинної пані Софії будемо знайомитися з мистецтвом, яке представлено сьогодні на цій гарній виставці, яка щойно відкрилася у Пластовій Домівці або арт-гелереї.

Декілька слів про куратора цієї виставки. Цікава жінка Софія Скрипник -- ентузіаст українського мистецтва, його пропагандист і організатор виставок. Досить сказати, що ця -- 66-а на її рахунок. На всіх попередніх, як і на цій, виставляються твори лише українських мистців, в якій країні вони б не мешкали, на якому б континенті не проживали. Таке кредо, такий критерій організатора виставок.

А тепер про саму виставку. Навіть недосвідчений любитель мистецтва, а тут були в основному люди, які глибоко розбираються у живописі, так би мовити, цвіт української канадської інтелігенції (я сам нарахував п'ятьох професорів), помітив, що реалістичність і модерн прижилися по сусідству. І не заперечують, а лише під-

силюють одне одного. А відвідувачі розділились на дві групи: кого приваблює реальне життя, зображене на полотнах, а кого -- отой новий ручай у творчості художників -- модерн. Хто з них правий, а хто -- ні, важко сказати. Кому що подобається. І те, і інше -- мистецтво, значить, гарне. Мені, приміром, цікаве й те, і інше.

Ось, наприклад, полотно художника О. Криворучка з Чернівців. Його твори "Ікарус", "Гетьман", "Козак Мамай", виготовлені мішаною технікою, та екслібриси привернули увагу багатьох відвідувачів. Дехто навіть вирішив їх придбати для своєї колекції.

Зовсім в іншій техніці створені офорти Олега Любківського, члена Спілки художників України, теж з Буковини. Але його твори "Церква св. Михаїла", "Над містом" та інші захоплювали зір присутніх. Та це й не дивно. Його твори представлені у Чернівецьких музеях, у приватних колекціях Канади, Франції, Великобританії, Німеччини, Ізраїлю, Польщі, Румунії.

Великий успіх припав на твори трьох самобутніх мистців Олега Лесюка, Мирослава Отковича та Володимира Патики зі Львова, а також Михайла Попова із Харкова.

Дев'ять невеликих творів представив на виставку мистець із Закарпаття Микола Шимоня. І майже всі вони написані на мотиви поем "Катерина" Тараса Шевченка та "Лісової пісні" Лесі Українки. Микола ще зовсім молодий, у нього, як кажуть, ще все попереду. Будемо надіятись, що ще неодноразово зустрічимося з його творчістю у цьому привітному, доброзичливому Пластовому будиночку.

Про всі мистецькі твори, що були представлені на цій, я б сказав, неповторній виставці, важко говорити. Їх треба самому бачити. Ось хоча б твори таких відомих артистів, як: Олександр Ткаченко (Дніпропетровськ), Богдан Сорока (Львів), Тарас та Ярема Полатайки (Буковина), Богдан Потягайло, Софія Шатківська, Роман Романишин із Львова та ін. Всі твори, виплекані умілими руками цих мистців, приваблювали своєю оригінальністю відвідувачів арт-галереї і ще захоплюватимуть українців, яким завжди миле і дороге невмурище мистецтво свого народу.

Необхідно також сказати і те, що честь відкрити цю чудову виставку було представлено діючому директору Канадського Інституту українських студій, вельмишановному професорові Франку Сисину.

Закінчуючи ці нотатки з виставки, свої враження від неї, хочеться побажати, щоб творчий, негасний дух її куратора Софії Скрипник і надалі не згасав, а ще більше розгорявся. Тоді ми матимемо ще неодноразово щастя побачити твори багатьох українських мистців з усіх куточків нашої планети, де нині жиють наші талановиті земляки.

Думаю, що висловлю думку багатьох, коли запропоную, щоб шановна пані Скрипник організувала виставку

картин з приватних колекцій, які є у багатьох українських сім'ях Едмонтону. А то висять вони у домішках і мало людей має змогу їх побачити. В той же час на виставці їх оглянуло б чимало наших співвітчизників. А втім, -- це справа хазайська, як кажуть у нас на Україні...

14 березня 1992 р.
Едмонтон, Канада.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "НОВИХ ДНІВ" (ч. 5)

КАНАДА:

Іщенко Микола, Содбури (в пам'ять Віталія Бендера)	\$73.00
Сарнавський П., Ст. Ленард, Квебек	50.00
Басараб Роман, Торонто	46.00
Радеш Богдан, Гамільтон	25.00
Шанда Петро, Іслінгтон	28.00
Шнуркова Ольга, Пенетанг	25.00
Боднарчук Емілія, Торонто (в пам'ять мужа Івана)	25.00
Негрич Марія, Іслінгтон	23.00
Давид Яків, Торонто	23.00
Остапович Павло, Вестон	21.00
Запішний Д., Порт Робінсон	20.00
Марченко М., Кристал Біч	16.00
Павлюк Леонід, Ошава	13.00
Остапович Лариса, Фріутленд	11.00
Маліновський В., Суттон Вест	10.00
Бабиш Андрій, Торонто	10.00
Гошуляк Йосип, Торонто	10.00
Кукса Григорій, Вінніпег	8.00
Лесен Е., Вінніпег	5.00
Мотох Г., Вінніпег	5.00
Дзерович Адріян, Оттава	3.00
Марко Володимир, Торонто	3.00
Сокирко Іван, Етобіко	3.00

США:

Черінь Ганна, Порт Шарлот, Флорида (замість квітів на могилу Ігоря Білогруда)	\$100.00
Чопівський Юрій, Вашингтон	75.00
Биковська Марія, Денвер	25.00
Коць Маріян, Лексінгтон, Н.Й.	25.00
Скоп Віра, Грінвіч	25.00
Стефанська Надія, Сан Деєго (замість квітів на Великдень)	25.00
Харчишин Анна, Елленвілл	15.00
Іваницький Микола, С. Орендж, Н.Дж.	10.00
Якимчук Валентина, К'ю Гарденс, Н.Й.	10.00
Проданюк Павля, Нортрідж	5.00
Кошман Любов, Ютіка	5.00
Гаращенко Федір, Норт Брансвік	5.00

ІНШІ КРАЇНИ:

Ірклівський Василь, Аврсбург, Німеччина	\$25.00
Чавс Іван, Осло, Норвегія	25.00
Вишневий Григорій, Саншайн, Австралія	20.00
Клименко С., Бельгія	20.00
Мішалов М., Георг'с Гілл, Австралія	10.00
Прот. Онішко Сергій, Кіппакс, Австралія	10.00

Усім жертводавцям і добродіям "Нових Днів"
наше щире СПАСИБІ!
Редакція і Адміністрація

ПОНАД 40 РОКІВ РОСТУ

КРЕДИТОВА СПІЛКА "СОЮЗ"

За останніх 40 років
Кредитова Співка "СОЮЗ"
пожертвувала на добродійні цілі
українській громаді
понад один мільйон доларів.

Кредитова Співка "СОЮЗ"
запрошує Вас стати членом
і бути співучасником
збільшеної допомоги громаді.

Ваша Кредитова Співка
має великий вибір фінансових послуг.
Звертайтеся до нас з усіма
Вашими фінансовими потребами.

So-USE CREDIT UNION

2299 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1P1	(416) 763-5575
2267 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1P1	(416) 763-5575
406 Bathurst St., Toronto, Ont. M5T 2S6	(416) 363-3994
31 Bloor St., Oshawa, Ont. L1H 3L9	(416) 432-2161
26 Eglinton Ave. W., Mississauga, Ont. L5R 3E7	(416) 568-9890

ВЗАЄМОДІЯ МИСТЕЦТВА З ОТОЧЕННЯМ

(Стаття 32-га з циклу про мистецтво)

Звичайно, коли ми дивимося на малюнок, ми пробуємо його зрозуміти. Навіть абстрактні малюнки люди пробують інтерпретувати як образну репрезентацію. Але, якщо ми порівнюємо малюнки мальовані мистцями різних націй або різних етнічних общин, то ми можемо запримітити певну єдність між мистцями того самого походження, і ця єдність являється результатом філософічного розуміння життя певної нації.

Ми в Сполучених Штатах зачасто є заняті тим, щоб "спільний котелок" працював, тож забуваємо хоч би спробувати інтерпретувати підхід до мистецтва інших народів, які належать до якоїсь іншої частини землі і які дивляться на життя не так само як ми.

Психологи згоджуються з тим, що все, що людина робить або як вона реагує на щось, є вислідом глибоко засілих спогадів або звичаїв. І мистецтво представляє собою звички, які створюють полотно поведінки. Ми можемо зпостерігати взаємодію поведінки з експресією у майже кожній ділянці життя. Чим більше ми є свідомі цього, тим більше можемо зрозуміти різні ситуації і різних людей.

Наприклад, якщо ми аналізуємо працю якогось мистця, то майже завжди знайдемо певну послідовність. У ближчій аналізі ми дефінітивно знайдемо походження впливів, які оточення зробило на мистця. Мені пригадується малюнок одного сучасного американського мистця (приблизно розміром 2х3 метри), що представляв полотно повністю покриті синіми ромбами з червоною крапкою посередині кожного. В той час я не дивився на малюнок з бажанням знайти якісь естетичні вартості. Я тільки хотів зрозуміти чому мистець намалював щось таке. Малюнок творив візерунок діагональними лініями, які в свою чергу витворювали ромби. Це не було дуже орнаментальне, так що орнаментацию як ціль я відкинув. Синій і червоний кольори не творять гарну комбінацію кольорів, і візерунок не творив основи для будь-якої композиції. В той же час змалювати таке велике полотно зі всіма цими ромбами взяло таки немале зусилля, й мистець напевно витратив кілька тижнів вимальовуючи їх. Ну, і чому хтось взявся за таку працю -- малювати щось, що не мало ані ідеї, ані краси, ані будь-чого іншого, зв'язаного з мистецтвом?

Іншим разом я відвідував фабрику будування літаків. Мені пригадується робітник, який зварював крапчато два листи металу. Не знаю для чого той метал мав уживатися, але на мене зробило враження, яку велику працю мав зробити той робітник. Вислід, натомість був візуально цікавий. Рисунок зварювальних крапок ішов по діагоналі і витворював ромби. Тепло зварювання дещо міняло колір металу, надаючи йому синюватого забарвлення. Багато мистців могло б зужити кавалок такого металу як мистецьку річ, якщо б знайшли десь на смітнику. Але мені це послужило для прикладу взаємодії мистецтва з продук-

цією. Я не буду твердити, що мистець, який замалював ціле полотно ромбами з червоними цятками посередині просто копіював працю зварювача, але я думаю, що все ж таки існує якась взаємодія між мистцями і робітниками на фабриці літаків.

Американська публіка в загальному є приривчаена до масової продукції, що являється прямо залежною від фабрик. Кожний фабричний робітник є психологічно приголомшений сталою монотонністю своєї роботи. Він тяжко працює, повторюючи те саме завдання, чи то зварюючи, чи сверлячи дірку у тому ж самому місці і в такому ж самому металі, приготворюючи частину для наступного робітника для виконання його праці. Ця монотонність і повторення виносяться поза стіни фабрики у щоденне життя, впливаючи на мільйони інших людей у їхній грі або праці. Мистець не є в змозі уникнути цієї пошести. Якщо вона атакує одну верству суспільства то вона атакує й другу.

Ми бачимо наслідки цих впливів навколо нас. Послухайте тільки найновіші музичні платівки. Тяжко розпізнати одну мелодію від другої. Вона є створена на тій же фабриці тільки другими людьми. Вони її роблять голосною й такою ж самою, як і попередня.

Мистець, який намалював ромби, був під цим впливом свідомо або несвідомо. Він працював так само, як і фабричний робітник, продукуючи величезне полотно з фарбою, репрезентуючи щось. І тут у цім випадку він репрезентував Америку. Він її представив бридкою, монотонною і незахоплюючою, але напевно для нього тільки такою, якою він міг собі уявити. □

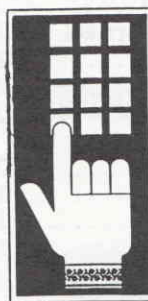

UKRAINIAN Credit Union

Українська Кредитова Спілка

"Наше завдання допомагати Вам, Вашій родині й нашій громаді"

Користайтеся з наших фінансових послуг

● офіруємо:

- українську "MASTERCARD"
- телетрансакції за посередництвом "Українського Дотику"
- автокасири в майже кожному відділі

ВІДДІЛИ УКСПІЛКИ:

295 College St., Toronto	922-1402
2397 Bloor St. W., Toronto	762-6961
225 The East Mall, Etobicoke	233-1254
3635 Cawthra Rd., Mississauga	272-0468
247 Adelaide St. S., London	649-1671
38 Jackson Avenue, Oshawa	571-4777
1093 Ottawa St., Windsor	256-2955

ПРЕЧИСТЕ ДЖЕРЕЛО

На невеликому пагорбку, серед одноманітності котеджів являється заворожуюче видіння дивовижного храму. Божественна краса, філігранна витонченість, спалах національно-етнічної самобутності -- церква Різдва Пречистої Богородиці, що в місті Ніагара Фаллс. У неповторних архітектурних формах ця перлина зодчості всього американського континенту відтворює незбагненну душу прикарпатців -- бойків і гуцулів. І чи подорожній давно покинув материнський край і притупився біль розлуки, чи ще недавно ступали ноги по рідній землиці і неуспокоєний щем пече в грудях -- кожен тут схиляється в журбі, в смутку, в радості, в гордості перед віковим творінням українського народу.

Немає поблизу ні традиційних смерічок, ні рокотливого гірського потічка, ні синіючих вдалині пасем Карпат. Та цей куточок канадської землі завжди належатиме Бойківщині, Гуцульщині. Він як пречисте джерело вгамовує спрагу туги за покинутою оселею, за втраченою батьківщиною. А смарагдові смерічки і швидкоплинний потічок, і прозоро-синяві гори приходять самі, зринають із туману пройдедшості.

Рукотворний шедевр мистецького злету людини і фантазмагоричний витвір дикої природи падаючих в безодню каскадів водоспадів -- дві рівноцінні знаменитості, що перебувають у безпосередній близькості, є в однаковій мірі приваблюючими для всього світу.

Не перестаєш дивуватись повсякчас феномену українства в зарубіжжі. Вони зберегли не тільки духовність і національність обличчя, але ще й дали цілу плеяду сподвижників для національного і культурного відродження України; мистецькими здобутками -- архітектурними ансамблями, малярством, поетичним словом, вишивкою, невмирущою народною піснею -- заявили про творчий потенціал української нації. Зустрічаєшся з людьми, що ніколи не звідали праматері України, а безтямно її люблять. Вони самотужки досліджують історичне коріння нашого народу і віднайшовши його в дохристиянській ері, безмірно пишаються ним. Ось у таких одержимих завзятців і виняткових відчайдухів зародилась думка спорудження церкви в Ніагара Фаллс. Для українців поза краєм храм є не тільки місцем сповнення духовних потреб, але й національно-культурним осередком і тому до нього так усі горнуть.

Ідею зведення Божого храму в бойківсько-гуцульському стилі все життя пестував о. Григорій Онуфрів. Свій задум він прагнув втілити тільки в дереві. Будучи бойком з-під Скольного, о. Григорій інтуїтивно відчував дивні властивості дерева -- відтворення внутрішнього тепла, осягнення в ньому заспокоєння і гармонії душі. Бо ж у тамтешніх горян мелодії з дерева і сміялись, і ридали, і промовляли... Невичерпна енергія, завидна наполегливість, життєва посвята о. Григорія та кропітка, часом навіть і важка, щоденна праця членів Будівельного Комітету, деяких ентузіастів-парафіян дали очікувані наслідки.

Побудова храму розпочалася у вересні 1985 р. за

Церква Різдва пречистої Богородиці в Ніагара Фаллс.
Архітект Ігор Стецура.

архітектурними розробками інж. Ігоря Стецури. Поголос про спорудження непересічної стильової церкви швидко розійшовся. В духовному її ставленні зняли участь владика Ізидор Борецький, кардинал Іван Мирослав Любачівський. Посвячення новозбудованої церкви відбулося у часі святкування 1000-ліття Християнства на Україні ще у вересні 1988 року. Це було видатне і урочисте свято для української спільноти. В храмі відслужено Божественну Літургію в супроводі відомого хору "Бурлаки" із Торонта.

Стіни церкви зведено із обтесаних соснових брусів, дах покрито стародавньою гонтою. Всередині стіни і підлога вимощені запашними кедровими дошками. Всі дерев'яні частини збережено в природних тонах. Чотири малі і одна велика бані вінчають храм, несучи його у небесний простір. Все в убранні церкви витримано в єдиному вибраному стилі -- дерев'яний різьблений іконостас, дерев'яні дубові лави. Вражають ікони, роботи відомого мистця Віталія Литвина, високою майстерністю, предивною одухотвореністю, подихом Вічності. Завершується художня мозаїка. На високому куполі благання-молитва: "Боже великий, єдиний, нам Україну храни". Навертаються сльози... Складаємо палкі молитви за стражденний наш нарід, за вимріяну волю для Матері-України. □

PALADIN INSURANCE LTD.

Tel: 239-7392

Павло Колодій

Insurance Broker

Забезпечуємо: дома, апартаменти, котеджі, автомобілі, торгові підприємства, каліцтво, життя! Також групова асекурація!

97 Six Point Rd.
Etobicoke, Ontario
M8Z 2X3

Полагоджуємо медично-шпитальне забезпечення для осіб, що приїжджають до Канади на відвідини!

Л. ХРАПЛИВА-ЩУР

"ОКСАНО, ОКСАНО, Я ЧУЮ ТВІЙ ГОЛОС"...

(Альманах "БІЛЬ", збірник творчості

в'язнів большевицьких тюрем та концтаборів. Львів, 1990)

Замітно, що текст цієї пісні знаходимо аж у трьох різних варіантах на сторінках збірника "Біль". Видно, мусіла це бути дуже поширена та люблена пісня в'язнів. Чому? -- Може мелодія (так і незнана читачеві!) -- була така легко сприйнятлива, а може те, так часто вживане у нас ім'я значило для в'язнів не лиш любов дівчину, дружину, матір, донечку, а підносилося до символу Жінки-Мрії, Жінки-Ідеї?...

Тематика збірника нам ніяк не нова. Кому не була байдужа доля залишених на ласку червоного дракона -- близьких по крові й душі, той мав із чого вчитати про їх долю -- про терпіння в'язнів та нелюдність мучителів -- ще довго після того, як Об'єднані Нації проголосили свою Хартію Прав Людини у 1948 році. Доходили ж до нас та видавалися, завдяки "Смолоскипові" та іншим видавництвам, і "Лихо з розуму" Чорновола, і "Більмо" Осадчого, і випуски "Українського вісника", і навіть твори чужинців: Шіфріна, Хейфеца... Тож хто хотів, міг, хоч подумки, іти крок за кроком шляхом дорогих і незабутніх.

Але, навіть і для найкраще поінформованого -- "Біль" новина. Видали його вже рік тому самі ж такі очевидці і співучасники-жертви цих років страхіття. Видав львівський "Меморіал", а матеріали підготував Клуб Репресованих під проводом поетки й ветерана сибірських таборів -- Оріси Матешук. Збірник зрештою в'язнів, сам же політв'язень ще навіть із часів свого неповноліття -- Микола Дубас. Видали, незважаючи на всі відомі технічні й господарські труднощі. І видали так, що у безмірі літератури на цю тему, "Біль" все ж залишиться особливим.

Особливість його не лиш в автентичності всіх матеріалів, а й в усій настанові Редакції. "Там, на цвинтарях мовчань, залишилися найкращі. Нехай цей збірник буде жмутком квітів на їхні могили" -- говорить у передмові. І справді -- живі виконали сумлінно свій довг супроти друзів, яким вже не довелося заговорити на волі.

Розпочинають збірник два дуже доцільно дібрані вірші: Михайла Драй-Хмари, члена поетичної групи неоклясиків двадцятих-тридцятих років та Василя Стуса, чи не останньої жертви відмиряючого лютого режиму.

"...І знов обвугленими сірниками

На сірих мурах дні значу" -- писав Драй-Хмара.

"На колимськiм морозі калина

Зацвітає рудими слізьми" -- писав на п'ятдесят років пізніше Василь Стус.

А між цими датами, як слушно завважив редактор збірника -- були "мільйони й мільйони днів, позначених

обвугленими сірниками на тюремних стінах". І про них треба було сказати...

Перший розділ -- поезія. "Сув'язь слів, дротів і ґрат". Може найкраще характеризує його мотто із Ліни Костенко:

"А грати -- що ж, це канва історії,

-- Треба ж на чомусь вишити обличчя свободи..."

А може ще глибше підкреслює це фрагмент із теж-в'язня, письменника Бориса Антоновича-Давиденка, про людину, яка, непохитно переконана у своїй правді -- ігнорувала всемогутній "суд дракона".

У збірнику -- двадцять два поети, з того чотири неназвані, бо -- невідомі. Є між ними імена, які вже закріплені в нашій пам'яті, як Ірина Сенік, член ПЕН-клубу, Іван Гнатюк, автор кількох уже збірок поезій. Багато поетів очевидно обзнайомлені з літературою, як от Микола Дубас, Оріса Матешук, Ярослав Гасюк, Марія Малильо, Григорій Кочур, Віктор Рафальський та інші. А дехто, -- і від того в його віршах не менша життєва правда, -- зумів виливати свої болі тільки словами і стилем одвічної народної коломийки. Та тут ідеться далеко не лиш про чисто літературну вартість. Хто ж розцінював би за мистецтвом поетичних творів творчість хоч би М. Іванцева -- писану в камері смертників перед розстрілом?!

Одні поети пережили -- інших вже немає. Може один із дуже нечисленних недоліків збірника -- це недостача систематичних біографічних довідок про авторів. Бо коли згадано тільки, що чийсь-то вірш подає до збірника якась інша людина, то це говорить багато, але не все.

Наступний розділ -- "Спомини", короткі, ядерні та немов зумисне так підібрані, щоб представити різноманітні грані, багатство облич -- власне, болю. Болю, нанесеного свідомо й спрямовано -- людиною людині. У двадцятому сторіччі... У простих, звичайних словах читаємо, як дівча-сирота, зімліла з виснаження та впала в могильну яму, хоронячи свою матір у Казахстані. Чи, як ранені повстанці в Караганді, яких віддали друзі необачно під опіку табірної санчастини -- були повішані на повір'ї, на пострах іншим. Зустрічаємо між авторами та згадуваними у споминах і такі відомі імена, як композитор Борис Кудрик, режисер Йосип Гірняк, гуморист Остап Вишня, письменник Іван Сенченко. Все без

зайвої патетики, навіть без коментарів. Біль говорить сам за себе...

"Пісня, як може єдина реальність трагічної долі українців упродовж віків, пісня, що обнадіює і підносить дух"... -- пише у післямові до збірника його співробітник, двічі в'язень -- Михайло Осадчий. Тому й пісні в'язнів приділена належна увага в окремому розділі. Замітне, що перегукуються вони не лиш із давніми літами, але і з переживаннями наших в'язнів у польських тюрмах, що їх умів так по-мистецьки висловлювати Богдан Кравців.

Окремий розділ -- "Тюремні графіті" -- деякі писані на стінах кров'ю конаючих, а то й примушених до самовбивства. Але є й інші -- замітки тюремників, які чи то вважають паризький Лювр якоюсь особою, чи переслідують "за зв'язки з Чупринкою" в'язня, в якого знайшли монографію Володимира Шухевича "Гуцульщина"... Взагалі -- здоровий та цупкий козацький гумор помагав нерозумінню, як поміг був і Байді-Вишневецькому на турецькому гаку...

До старанного опрацювання альманаху треба зачислити і обкладинку, роботи мистця Богдана Сороки, сина легендарного Михайла Сороки та Катрі Зарицької, народженого у львівській тюрмі. На обкладинці -- у квадратиках тюремної ґрати -- незчисленні людські лиця, а букви напису "Альманах" складені з чисел-нашивок на арештантських одностороях. Дуже естетичні та глибоко символічні заставки на початку кожного розділу, роботи Надії Мудрої, доповнюють цю дбайливість оформлення.

Михайло Осадчий каже, що "Біль" -- це пропускта нашій тюремній музі в літературу. І правильно. Це ж не лише одно велике й правдиве свідчення про те "хто нас карав без права". Не лиш документи до нового нюрнберзького процесу, якого може й не буде. Та, куди важливіше -- "Біль" -- це доказ, як вміє його сприймати й перемагати українська людина: витривало й творчо, оперта на вікові релігійні й етичні традиції свого народу. Це така людина, що віч-на-віч із дулами танків співала:

*"Ми не будем, не будем рабами
І не хочем носити ярма".*

Збірник цей, ще зокрема з уваги на його автентичність та недалекість часу від створення цих шедеврів, -- якщо навіть не завжди поезії, то хоч життєвої, історичної правди -- тривалий здобуток для нас усіх. Видавці обіцяють дальші випуски і вповні заслуговують на нашу допомогу в цьому ділі. Жаль тільки, що мінімальний наклад -- 5,100 примірників, ніяк не заспокоїть запотребування 50-ти мільйонів мешканців Краю й діаспори. А якби так його перевидати за морем, де й папір не дефіцитний і зацікавлення -- таки є? □

LOT
пропонує єдине
безпосереднє сполучення
Монреал — Варшава. Відліт
з Мірабел у понеділки і четверги.
Пропонуємо також сполучення
до Риму, Банкоку, Делі і до
більшості європейських
столиць. Сердечно
запрошуємо.

За ближчими інформаціями телефонувати
в Монреалі: (514) 844-2674 в Торонто: (416) 236-4242
Fax: (514) 844-7339 Fax: (416) 236-0433

POLISH AIRLINES

2000 Peel St.
Suite 680
Montreal, Que. H3A 2W5

**ХАРЧІ В УКРАЇНУ! Не ризикуйте вашими грошми у ненадійних фірмах.
Відправляйте через фірму ХОСЕН!**

KHOSEN -- ХОСЕН

За каталогом звертайтеся
на тел. (416) 255-7110,
або пишіть на адресу:

KHOSEN -- ХОСЕН
2970 Lakeshore Blvd.W.
Suite 205
Toronto, Ont. M8V 1J6
Fax (416) 503-3998

Цукор	10 кг	- \$14.60
Мука	10 кг	- \$9.31
Олія	10 л	- \$25.53
Гречка	10 кг	- \$18.80
Ячмінні крупы	10 кг	- \$7.50
Вівсянка	10 кг	- \$9.89
М'ясо	7.6 кг	- \$18.99
Горох	10 кг	- \$11.35
Риж	10 кг	- \$23.94
Манка	10 кг	- \$8.95

ДІЛЕРИ:

LONDON - (519) 438-3242
HAMILTON:
LOUDMILA'S LADIES WEAR
337 OTTAWA ST.N.
TEL. 545-4044
TORONTO:
JUNIOR DELICATESSEN
3323 BLOOR ST.W.
TEL. 231-5384
або Д. Салючок
TEL. 767-9016

Гарантуємо доставку на протязі 2 до 4 тижнів

ХОСЕН -- значить вигода: швидко -- надійно -- дешево -- швидко -- надійно -- дешево --

ЧИ СТАНЕ РУХ ПРАВЛЯЧОЮ ПАРТІЄЮ В УКРАЇНІ?

Відійшли в історію III Всеукраїнські збори Народного Руху України. Протягом трьох днів звучали приспівки, емоційні промови його учасників, велися дискусії в кулуарах, обговорювалися наболілі проблеми нинішньої соціально-політичної ситуації в Україні, визначалися роль і місце Руху в державотворчих процесах, вирішувалися організаційні питання. Співголовами Народного Руху стали Вячеслав Чорновіл, Михайло Горинь та Іван Драч, на посадах заступників залишилися Олександр Лавринович, Олександр Бураковський, Віктор Бурлаков, до яких приєднався Михайло Бойчишин від квоти Чорновола. Не відбулося якихось суттєвих змін і перестановок у складі Центрального Проводу. Так само в основному позитивно сприйняті нові статті й доповнення до Статуту, які здебільшого узгоджувалися з новими стратегічними завданнями Руху в нинішній політичній й економічній ситуації в Україні (поява Малої Ради між Проводом і Великою Радою, куди входять голови всіх крайових організацій, означає більшу демократизацію).

Одне слово, якщо не знати деяких закулісних інсинуацій і непорозумінь, не бачити і не чути певних виступів та реагування на них, а робити висновок з тих рішень і ухвал, які прийняли III-ті Всеукраїнські збори, можна упевнено констатувати: Рух не тільки не розколовся, вижив, а на сьогоднішній момент є реальною політичною силою в Україні. Але чи надовго?

Однак, вдамся дещо до крамольного припущення: уявімо, що компромісу не відбулося, що Драч, Чорновіл і Горинь не знайшли спільної мови, як бути Рухові щодо дій Президента, брати чи не брати участь у формуванні кадрів інституту його представників на місцях, входити чи не входити до структур влади? Що тоді? Згідно сценарію, який накреслив Іван Драч, з'їзд мусив би припинити роботу на 3 місяці, відбулася б перереєстрація в осередках за принципом "ти -- за Чорновола, ти -- за Гориня" і, очевидно, відбувся б новий з'їзд принаймні двох новоутворених організацій, на якому обрали б керівні органи у складі нинішніх керівників Руху (може, "партія" Чорновола була б чисельнішою, оскільки його позицію підтримували на з'їзді 16 делегацій від крайових організацій). Однак, принципової різниці в політичних програмах обох "партій", як зміні формулювання "конструктивна позиція" на "вибіркову позицію", яку прийняв Рух щодо дій Президента, немає. Заради об'єктивності, наведу рядок з Ухвали III Всеукраїнських зборів Народного Руху України, який міг би бути в програмах "партій" як Чорновола, так і Гориня:

"Рух підтримує державотворчу роботу органів влади всіх рівнів, разом з тим виступає і виступатиме проти тих виконавчих структур влади, які в умовах загострення економічної кризи, росту цін і зубожіння народу, діють старими методами, використовуючи старі збанкрутілі номенклатурні кадри".

Сьогодні за чисту монету не буде сприйнято те, що

говорив шановний Вячеслав Чорновіл стосовно реальної участі Руху у формуванні державної політики. Отожнення ж Руху з практикою державного будівництва все-таки не відбувається, як і не є ідейною тезою прихильників зближення позицій Президента й Руху фраза: "Рух -- не опозиція, Рух -- опора Президента". Саме Президента України, а не Прем'єр-міністра, якого наголошувало продовжувати відстоювати Леонід Кравчук, а колишній голова Львівської облради, справедливо продовжує звинувачувати у відсутності радикальної економічної, соціальної і в меншій мірі політичної реформи, у тому, що комуністичні функціонери очолюють більшість державних структур, починаючи від голів колгоспу і вище, що гальмуються, а для мафіозно-партійної верхівки вже давно завершилися процеси роздержавлення і приватизації. Тим часом, Президент України ніяк не може до кінця визначитися, з ким же йому здійснювати розбудову незалежної України? Хоча, чим далі Леонід Кравчук більше спирається на представників демократичних сил, які увійшли до складу Кабінету Міністрів і які входять у Державну Думу. Вони певною мірою впливали і впливають на творення і прийняття законів України.

Запевнення Вячеслава Чорновола, що "рухівців" (демократів) нема при владі -- не завжди справедливе. Є -- і почасти "портфелі" вже розподілені, і дипломатичні місії визначаються, і пільгами, створеними комуністичним урядом, користуються. Якщо додати сюди, що в народі міцніє думка, що демократи, окрім політичного декларування, не здатні поправити економічне становище, захистити від "лібералізації цін", забезпечити нормальний життєвий рівень (а демократами сьогодні себе вважають усі представники влади), то обивателю важко розібратися, хто винен в цьому економічному хаосі, позбутися так званої "ковбасної психології".

Тому позицію Вячеслава Чорновола щодо співпраці з Президентом України можна розцінити як досить виважену і далекоглядну. Леонід Кравчук, протягом кількох літ перебуваючи на перших ролях в Україні, справді проявив себе прихильником незалежної Української держави і досягнув у цьому значного результату. Однак, і цього не міг не закинути Вячеслав Чорновіл, якщо "Президент будує напівсуверенну номенклатурну державу в "братній сім'ї" народів СНД, метою Руху є і повинна залишатися побудова самостійної демократичної Української Держави!"

Як це собі мислить співголова Руху? Звичайно, Рух повинен брати активну участь у робудові державності, однак, аби не скомпрометувати себе у співпраці з номенклатурними керівниками, не бути причетним до помилок Президента й уряду, то, на думку Чорновола, необхідно сконцентруватись "у масовій політичній роботі задля розмивання і повалення номенклатурної системи".

До пропозиції співпраці з Президентом України більш схильний другий співголова Руху Михайло Го-

ринь, який зазначив, що нагальним завданням на сьогодні є створення громадсько-політичної коаліції, яка зробить стільки ж жодна з партій України. "Нинішній момент -- момент переходу від деструкції до конструкції, -- зазначив Михайло Горинь, -- а які будуть наслідки такої політики -- час покаже: що посиплеться на нас -- вишні чи каміння".

Іван Драч, третій співголова Руху, був конкретніший: "...Слово і діло Руху мусять стати іншими. А саме -- державотворчими. Це означає практичну участь Руху у прийнятті і реалізації політичних, економічних, соціальних рішень в органах влади зверху донизу".

Леонід Крачук у свою чергу схвально відгукнувся на таку пропозицію, недвозначно наголосивши, що "будувати сильну владу" буде набагато легше, якщо керівники Руху і Верховна Рада об'єднають свої зусилля, коли на місцях активно діятимуть осередки Руху. Президент України міг би на них спиратися.

Однак, і тут не хотілося б впадати в ейфорію: ідея розбудови української державності об'єднує нині усіх: Президента України, Народний Рух України, об'єднання "Нова Україна" і навіть Українську національну партію і Соціалістичну партію України. Українську державу різні політичні сили мають намір будувати по-різному. Але кожна уявляє її політичний устрій, згідно із своєю політичною платформою. На якомусь етапі державотворення, звичайно, можливе об'єднання зусиль (наразі консолідація апарату Президента і Народного Руху України), однак у майбутньому -- це може призвести до утворення подібної монопартійності, яка вже була в Україні протягом сімдесяти років...

Вдамся ще до одного крамольного припущення: навіть, якби Народний Рух України заявив про те, що він як громадсько-політична сила виконав свою історичну місію -- Україна фактично є незалежною державою (Президент України визнав, що "Рух для цього зробив найбільше") -- і саморозпускається, то не думаю, що це мало б якісь наслідки. Більшість населення розцінило б це як необхідний і здійснений факт.

На нинішньому етапі, коли Україна є незалежною державою, народ покладає надії на Президента України, на популістські обіцянки державних осіб, які звинувачують у всіх негараздах то імперські, то націоналістичні, то мафіозні сили, але не Рух чи демократичні сили. Надії і віри у те, що може бути якась друга (третя) політична сила, яка спроможна вивести країну з економічної кризи у більшості людей немає. Просто ці політичні сили, які є небагатовисловними (сформувався рік-два тому), ще достатньою мірою не змогли проявити себе і об'єктивно такої можливості не мали. Для цього потрібен певний час.

Якщо раніше у нас була однопартійна комуністична система, з роками перебудови почала утворюватися багатопартійна, то з отриманням незалежності, окрім розпливчатих громадсько-політичних формувань, які, в свою чергу, до кінця не можуть визначитися, чи бути їм з Президентом України, чи ні, -- не маємо ні правлячої, ні опозиційної партій. Немає фактично й передумов для їх утворення. І це, на мій погляд, ще один спадок комуністичної системи, що зуміла за сімдесятилітню

історію витруїти із свідомості людей політичну й економічну (підприємницьку) заінтересованість. Не українська ментальність, а інертність духу й волі, закомплексованість й інфантильність.

Роблячи серйозний крок "від романтичного до реалістичного етапу визвольної боротьби", до співпраці з владними структурами, Народний Рух хоче використати шанс, щоб взяти участь у державотворенні. Водночас Народний Рух дуже ризикує, адже структура суспільства заблокована і обперезана комуністичною партійною номенклатурою, "червоними латифундистами", які не впускають і свій шанс використати Народний Рух у власних цілях, -- прикриваючись і спекулюючи ліберально-демократичними гаслами, проводити і надалі антинаціональну політику. Вижити, а тим значніше -- перемогти демократам у таких умовах буде дуже складно, а втратити ініціативу й авторитет (авторитет того ж Руху) в умовах дії інстинкту самозбереження, боротьби, влади, тиску, непопулярності прийнятих заходів досить легко.

Можна сказати, вже традиційно Народний Рух фактично не запропонував кардинальної економічної реформи, продекларувавши загальні принципи діяльності виконавчих структур. Залишається сподіватися, що представники Руху увійдуть до нового Уряду національної згоди -- Уряду реформ, -- і будуть активно сприяти проведенню радикальної земельної реформи, процесам приватизації й роздержавлення, впровадженню митно-валютного контролю на всіх кордонах України, створенню системи соціального захисту громадян тощо.

Rockester

FURNITURE

"Galleries Of Fine Furniture"

"If It's Quality
You are
Looking For,
We Have It,
At
The Right
Price"

"Запрошуємо
відвідати
найбільшу в
світі
українську
крамницю
чудових меблів"

624-4411

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.
1995 DUNDAS ST., E. (1 KM. WEST OF HWY 427)
MISSISSAUGA

В цілому ж, схвально оцінюючи роль, значення і програму III Всеукраїнських зборів Народного Руху України, не можна не зробити деяких зауважень. Рух переборов надмірну ейфорію з приводу проголошення незалежності України, мовляв, тим була досягнута основна мета. Вячеслав Чорновіл про це висловлювався не одноразово: "...маємо ще не державу, а тільки її ескіз", "...поки що державне будівництво по-київськи мені дуже нагадує горбачовську перебудову -- нагорі щось шумить, внизу -- тиша і спокій", "...система, окрім червоного прапора, поки що також зберігається" тощо. Однак, Рух не може позбутися політичної заангажованості, декларативності, деякої мітинговості. Якщо раніше його члени проявляли нетерпимість до існуючої комуністичної влади, були згуртованими й однотайними у своїх проявах, то сьогодні Рух, залишаючись демократичною організацією, наполегливо шукає і знаходить лідера у своїх рядах, де в чому поступаючись своїми принципами. Вячеслав Чорновіл, який перебирає на себе ці почесні обов'язки, будучи визнаним політиком нинішньої доби, теж продемонстрував (хоча б у з'ясуванні стосунків з народним депутатом Ларисою Скорик) свій авторитарний характер. Пошук ідейного натхненника учасниками з'їзду на цьому міг і не скінчитися, якби, наприклад, Президент України привселюдно заявив з високої трибуни зборів, що він хоче бути членом Руху. Гадаю, що до бурхливих овацій та криків "Слава Україні!", які супроводжували виступ Президента, приєдналося б багатоголосся "Слава Кравчуку!", а хто-небудь із Центрального Проводу запропонував би вельмишановному Леонідові Кравчуку увійти до складу керуючих органів Руху.

Які ж можливості у керуванні Рухом має "тріумвірат"? Очевидно, його цілісність багато в чому залежить від реалізації програми Руху, від можливості і реальності співпраці членів цієї організації з виконавчими органами влади, з Президентом України, з входженням представників Руху до Уряду реформ. Однак, не тільки. У співпраці на чолі Руху і Чорновіл, і Горинь, і Драч повинні проявити витримку, терпимість, врівноваженість, взаємоповагу, розсудливість і ще десятки рис люд-

FOR COURTEOUS FRIENDLY SERVICE

COMMUNITY TRUST

2271 BLOOR STREET WEST
TORONTO, ONTARIO, M6S 1P1

PHONE: 763-7333

ського характеру, які у них є, але які їм, як непересічним особистостям, не завжди вдається проявити...

Залишається сподіватися, що Народний Рух України дійсно буде виконувати помітну роль у державотворчих структурах, що результатом співпраці і консолідації усіх політичних сил республіки, стане вихід України з нинішньої складної політичної, економічної і соціальної ситуації, що за словами Президента України: "...як наслідок, український народ, народ добрий, миролюбний, працьовитий, займе почесне місце у світовому співтоваристві". □

ШВИДКО І ДЕШЕВО, "КОБЗА" ПЕРЕШЛЕ НА УКРАЇНУ:
ВІДЕОКАМЕРИ, ВІДЕОМАГНІТОФОНИ, КОПІЯРКИ, ФАКСМАШИНИ,
ТЕЛЕВІЗОРИ, КОМП'ЮТЕРИ, АВТОМОБІЛІ, МЕДИКАМЕНТИ, ХАРЧІ,
НОВІ І ВЖИВАНІ РЕЧІ

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОБЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

3253 LAKESHORE BLVD. WEST, TORONTO, ONTARIO M8V 1M3

TEL: (416) 251-9110

FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours

626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІАЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 503-0530

3253 LAKESHORE BLVD. W., TORONTO, ONT. M8V 1M3

НА ПУЛЬСІ МОВИ (2)

(Спостереження)

✱ У пресі діаспори вже багато років ведеться суперечка про те, як треба писати: НА УКРАЇНІ (НА ВКРАЇНІ) чи В УКРАЇНІ. Тарас Шевченко, один з основоположників сучасної української літературної мови, писав у своїх поезіях і так, і так. Цей факт по-різному інтерпретували -- як спричинений вимогами віршування, як зумисне відрізнєння з політичних мотивів, чи як комбінацію одного і другого. Прихильники словосполучення В УКРАЇНІ уважають, що для України як незалежної держави тільки ця форма підходить, незалежно від давнішої народної традиції. Помітне те, що форма В УКРАЇНІ набирає тепер поширення на батьківщині, де за підсоветського поневолення вона була не до подумання. Знаходимо її, наприклад, не лише у львівській газеті "За вільну Україну", але теж у київському "Слові", органі Т-ва Української мови ім. Тараса Шевченка "Просвіта", в "Літературній Україні", "Вечірньому Києві" та в інших часописах.

✱ З погляду збереження милозвучності української мови форма НА ВКРАЇНІ ліпша, як НА УКРАЇНІ (де є збіг двох голосних), і саме так часто писав Шевченко, і така вона в народній творчості. На нашу думку, форми ВКРАЇНА не слід вживати у формальному, діловому стилі мови, бо тут назва країни повинна бути єдина і незмінна -- Україна.

✱ Географічне назовництво Нового Світу збагатилося новою назвою. В Канаді постає (чи може вже постала) нова територія (складова частина канадської федерації) з назвою НУНАВУТ (Nunavut). Ця територія буде виділена з обширу дотеперішніх Північно-Західних територій, де досі була їхньою східною частиною, і займе 1/5 площі Канади. Її господарями буде автохтонне населення, яке досі ми називали ЕСКІМОСАМИ. Їхна самоназва є, однак, ІНУІТ (Inuit) і саме ця назва буде відтепер офіційною. Стара назва "ескімоси" зникла за останніх 10 років тому, що тубільці уважали її образливою, через те, що вона взята з індіанської мови, де означає "м'ясоїди". Новий український правописний словник повинен би, отже, включити два нові слова: Нунавут та інуїт.

✱ Газети з України і транспаранти показують, що там стараються відновити в правах слово НАВЧАЛЬНИЙ, замість досі вживаного з російського впливу слова "учбовий". Адже слово "учба" сьогодні є лише в російській мові. Воно відповідає українському НАУКА. Важче там викоринити з мововжитку скорот "вуз", що походить від назви "вищий учбовий заклад". Цей скорот вкоринився там зокрема тому, бо має ті самі початкові літери, що і російське "высшее учебное заведение". З розгрома "українізації" на початку 1930-их років словом "вуз" заступлено українське ВИЩ, скорот від ВИЩА ШКОЛА. Пора нам вже повернутися до цієї передрозгромної назви.

✱ Газета Літературна Україна за 1 січня ц.р. повідомила, що невдовзі у видавництві "Український письменник" вийде у світ "Російсько-український словник для ділових людей". Такий словник ділової термінології безсумнівно тепер дуже потрібний, бо останній (а можливо і єдиний) словник з цієї ділянки вийшов ще в час "українізації", 60 років тому. (Дорошенко, Станіславський, Страшкевич. Словник ділової мови. Термінологія та фразеологія. Харків-Київ 1930.) Правда, були ще два видання мовного порадника для діловодів Алли Коваль Культура ділової

мови (Київ 1974 та 1977), але досі вони напевно вже розійшлися, ну і в сьогоднішніх умовах такий двомовний словник просто конечний. Більше даних покищо не маємо.

✱ Одним з найглибше закорінених русифікаційних бур'янів в Україні є неправильне вживання прийменників ПО. Про це писали вже чимало разів як діаспорні мовознавці, так і мовознавці донедавна під'яремної України, наприклад, Алла Коваль та Андрій Бурячок. Треба ствердити, що в сучасній українській пресі помітне намагання цей бур'ян полоти. Всеж таки неправильний вжиток прийменників ПО ще часто подибуємо як в урядових повідомленнях, так і в пресі, навіть найбільше патріотичній та уважливій до мови. Часто зустрічаємо неправильні фрази з ПО і правильні їхні відповідники (з, за, на, для, щодо) на одній сторінці, навіть в одній статті.

✱ Відомо, що російська мова щедро запозичає слова, а зокрема терміни з англійської мови. Точний час запозички часто не можливо встановити. Як відзначила американська преса, 1 серпня 1991 р. московські газети Правда та Курант вперше вжили слова "самміт" для англійського summit замість російського відповідника для "зустріч на вершинах". (Вживає слово "самміт" уже й українська преса. -- Ред.)

Донедавна офіційна українська літературна мова автоматично переймала всі чужомовні запозичення з російської, але ніколи сама не відважувалася запозичити якесь чуже слово вперше. Тепер в пресі України появляється багато чужомовних запозичень досі там неживаних, голововно з тих, що їх вже давніше запозичили західні українці. Їх можна знайти, наприклад, у словниках чужомовних слів Бойкова та ін. (Харків-Київ 1932, передруковано Нью Йорк 1955) та А. Орла (Нью Йорк 1963-66), але не в київських словниках іншомовних слів.

✱ В 1920-их роках українська термінологія у виданнях Академії Наук відрізняла такі два терміни: ДОСЛІДЧИЙ -- що стосується досліджень і ДОСЛІДНИЙ -- що стосується дослідів, тобто те саме, що ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ. Наприклад в 1926 р. існувала в Києві Науководослідча Катедра Історії. Але тому, що російська мова не розрізняє цих двох значень, слово дослідний "зліквідовано", тим самим збіднюючи українську лексику. ДОСЛІДЧИЙ ще є, наприклад, в Українсько-російському словнику з 1953 р., хоч уже з позначкою рідкісне, але зовсім його немає в 11-томовому Словнику української мови (1970-1980). Згодом і діаспора погодилася з цією ліквідацією. Було в нас, наприклад, товариство, що ще в 1975 р. називало себе Науково-Дослідче Т-во Української Термінології. В 1984 р. воно вже "поправило" свою назву на Науково Дослідне Т-во У.Т.

92-2-2

МИСТЕЦЬКІ ВИРОБИ
TRYPILLIA ARTS

Великий вибір рамок для картин
і дипломів

QUALITY ONE HOUR PHOTO LABS

і доброякісні фото для паспортів
та інших документів.

2285 Bloor Street W., Tel. 766-0113

Toronto, Ontario M6S 1P1

МОДЕРНА МУЗИКА

В діяспорі існує така собі "Радіоманітність". На радіохвилях вона передавалась раз в тиждень вже довгими роками, аж тут власник радіостанції виповів їй "помешкання". Чому? Бо вони грали забагато українського джазу. Бувають люди на світі і людська. Як можна любити джаз і не любити в той самий час той же джаз? Бо музика універсальна, говорить відразу до серця, поминаючи голову, всім зрозумілою мовою. Так?

Так і не так. Музику любиш так, як її відчуваєш. Чи може, як її розумієш? Але як її навчитися розуміти? Слухати -- от що. А як її не хочеться слухати. Тоді не слухати.

"Радіоманітність" не зневірилася без радіопередач, і влаштувала живий концерт для любителів модерної музики -- очевидно української, з України й з Канади. З цікавості пішов я на концерт радіоманітності, бо знаю, що її провадять гарні молоді люди, які на збитки іншим, люблять музику й мистецтво задля музики й мистецтва.

Що то була за музика! Канадець Гарі Кулеша диригент і композитор. З України Юрій Лянюк -- віола і композитор, і Йосиф Ермін, який грає не тільки на великім фортепіані на клавішах, але теж пальцями на струнах фортепіано, як на гітарі. І навіть грав на "бейбі" піано -- такому низенькому, маленькому, якби для забави.

На концерті грали модерні речі. Слухаючи цю музику, вона мені навіть сподобалося, хоч в дечому я трохи дивувався.

Я дивувався, як Йосиф Ермін міг грати атональну музику, коли фортепіан був абсолютно в тон настроєний. Це, мабуть, він має в пальцях. І тоді мені стало ясно, що взагалі вся музика і всі таланти музикантів знаходяться в пальцях. Бо навіть, якщо маєш музичне вухо, то не потягнеш по струнах вухом, а треба до цього пальців. І диригент мусить мати пальці, бо чим триматиме батуту? А без тої магічної палички він, як пташка без крила.

Модерна музика наслідує природні звуки. І на залу найшла неначе справжня гроза, з грозами. Приємно слухати грозу, хоч її бояться люди. Але слухати грозу й дивитися на дощ і блискавки через вікно у теплій кімнаті, при полисках вогню з ватрана, зовсім приємно й навіть романтично, і ще приємніше, коли її створюють мистецькі пальці на музичних інструментах.

Я вдарив грім, то аж мене на стільці підкинуло, нагадався справжній грім на полі, і в очах блискавка засвітилася. І дзвони як задзвонили, немов хлопці дзвонили на Великдень, аж у вухах дзвеніло довший час, як їхав додому. І все це атонально, в музичних акордах.

Що концерт був знаменитий, може послужити такий промовистий факт. Я на залі побачив сеньйора, який, крім півтори копії років, ще й глухий. (Про це я довідався довірою.) Він сидів до перерви, і я думав, що після перерви його не побачу. Де там! Він дуже уважно слухав концерту до самого кінця. □

ПОВІТРЯНІ ПАВЛИКИ

Нарешті дочекався. Таки збулося. Вчора я другий (ну, чесне слово), після Володимира Ілліча, захистив свою теорію. Першим, як ви знаєте, це зробив Ленін. Він довів, що Жовтнева можлива тільки в одній узятій країні. Я ж вніс уточнення: не в Бельгії, не в Швеції, не в Голландії, не в Сан-Маріно, не в Ліхтенштайні. Навіть не в Тіролі. Це можливо тільки в країні чудес -- Росії.

Вчора моя теорія знову підтвердилася. Бо й самі скажіть, де, в якій країні бачили, щоб злочинство підносилося до рангу доблесті, повітряне піратство -- до офіцерської честі, викрадене на мільярди доларів військове майно називалося подвигом. З цього ж починалася революція. З цього жив і весь советський народ. За винятком того, який сидів у конц-таборах. А революція ж триває. Навіть сам Михайло Сергійович казав.

Вчора це підтвердив і маршал Шапошников. А втім, почну спочатку. Точніше, здалеку. Ви, звичайно, пам'ятаєте Павлика Морозова. Ви, звичайно, пам'ятаєте своє дитинство і кожний з вас у житті хоч раз а був у піонертаборі імені Павлика Морозова. За що ми шанували Павлика? За зраду. За зраду свого батька. Це прирівнювалося до подвигу. До доблесті. До гідності. До всіх найвищих моральних чеснот, які є в людини. Це оспівувалося в піснях, операх, витанцювувалося в балетах, показувалося в кіно, писалось в книжках і перекладалося на сотні мов світу. Щоб у нас вчилися. Звісна річ, зраджувати в ім'я того, що батько і батьківщина там, де вчення великого Леніна. Сьогодні батько й батьківщина там, де адмірал Касатонов і маршал Шапошников.

Тринадцять повітряних піратів серед білого дня украли на шість (мінімум) мільярдів доларів у суверенної України і вивезли це у суверенну Росію. Я вже мовчу, якщо завтра почнеться те, що сталося сьогодні (це художній відступ): суверенний Азербайджан крастиме у суверенної Чечні, а суверенна Чечня -- в не менш суверенної Молдови, а суверенна Молдова -- у суверенної Беларусі, то завтра з Росії стане суцільний колгосп, де знову кожний з нас заспіває:

Все вокруг колгоспное, все навкруг мойо...

Йо-йой, як кажуть гуцули, і ви гадаєте, це когось потривожило? Хтось назвав викрадачів шести бомбардувальників повітряними павликами? Хтось їх назвав злочинцями? Мати-Росія, пам'ятаючи про честь, доблесть і гордість великоросів, навіть не пожурила своїх синів і не сказала:

-- Ай-яй! Як вам, парні, не соромно. Це ж злочинство. Це ж грабунок серед білого дня.

Нічого подібного. Доблесне, як повітряні павлики, Останкіно на весь світ показало своїх героїв. Ось вони, лицарі, неба і бомби. Ось вони які! Їм не дорогі ні сім'ї, ні честь, ні доблесть. Ні мораль. Головне -- вдалось украсти. Вкрасти і перевезти через кордон. Учїться, сини мої, великороси. Пам'ятайте, що на такі подвиги здатні тільки ви. Вище голови, павлики. На вас дивляться з України ваші рідні сини і дочки. Може, й вони підростуть у Старокостянтинові, в Україні, й завтра також

щось звідти потягнуть. І їм винесуть подяку.

Який я щасливий! Нарешті, захистився. Переконав своїх опонентів, що такі ленінсько-сталінський лад можливий тільки в єдино взятій країні і високе ім'я цієї країни -- велика Росія з великою своєю мовою і великими своїми синами. Все, крапка. Віднині відмовляюся од своєї національності і записуюся великоросом, приставивши, як хвіст фюзеляжа до СУ-М-24, на кінчик прізвища свого "ов". Я теж хочу мати свою великоросійську гордість, і якщо щось за сьогодні вкраду, то щоб завтра мене Останкіно показало по телевізору на весь світ не як злодія, а як героя. Ура! Слава російським героям! Слава великоросам! □

BABY POINT LOUNGE

343 Jane St., Toronto

tel. 767-2623 або 231-6739

*ПРИЄМНЕ І ВИГІДНЕ ПРИМІЩЕННЯ НА
ВСЯКІ ОКАЗІЇ*

- Повна кухонна обслуга.
- Українські й інші страви,
в наших або інших залах.

*БУДЬТЕ ГОСТЕМ НА ВЛАСНОМУ СВЯТІ!
ПРО ВСЕ МИ ЗА ВАС ПОДБАЄМО!*

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ДУЖЕ ДОБРЕ, ШАНОВНА ЮЛІЄ СОЛОД!

Як читач "Нових Днів", вважаю за потрібне зазначити, що вельмишановній Юлії Солод належить заслужена подяка за хоч і коротку, але так гарно і правдиво написану статейку чи "нотатку" про Лесю Українку -- "Дочка Прометея" ("Н.Д." за лютий ц.р.). Ця "нотатка" ще і ще нам пригадує, що не зважаючи на те, що Лесі Українці довелося майже все своє життя боротися із своєю тяжкою недугою, завдяки всьому тому, що вона створила, вона стала найвизначнішою українською жінкою нашої історії. Вже одно те, що свою знамениту "Лісову пісню" вона написала впродовж лише 12 днів "у страшому поєдинку з жаром" про все говорить. І тому, як цілком справедливо зазначила Авторка, ім'я Лесі Українки по праву стоїть серед найбільших поетів людства. Дуже добре, шановна Пані Юліє Солод!

Юліян Мовчан,
Македонія, Огайо

ДОПОМОЖІТЬ "ЗІРЦІ"

Дорогі співвітчизники!

Журналістський колектив української дитячої газети

Complete
Home
Comfort!

- Автоматична, контрольована комп'ютером доставка оливи
- 24 години, 7 днів тижнево радіодиспетчерська обслуга
- Продаж і обслуга домашнього опіального устаткування
- Обслуговуємо Торонто, Ошаву і околиці
- Все фінансуємо на догідні сплати.

SIRCO OIL LIMITED

83 Six Point Road, Toronto M8Z 2X3,

Tel.: 232-2262

ВИ МОЖЕТЕ ПЛАТИТИ БЕЗКОШТОВНО У COMMUNITY TRUST, 2299 BLOOR ST. W.

ХАРЧІ І ПАЧКИ В УКРАЇНУ!

Ми маємо найкраще розбудовану сітку доставки Ваших пачок будь-де в Україні.

Наші харчові склади у Львові мають якісні західні продукти і є готові негайно служити Вашим замовленням.

2279 Bloor St. W. (at Durie St.)
Toronto, Ontario M6S 1N9
TEL.: (416) 766-5151

10 кг -- Мука	2 кг -- Маргарина
10 кг -- Риж	2 кг -- М'ясо в консерві
10 кг -- Гречка	200 гр -- Кава (інстант)
10 кг -- Цукор	500 гр -- Vegeta (розчин до супи)
3 л. -- Олія	800 гр -- Горошок

Доставка -- 2-4 тижні!

Ціна -- 139.00 дол. з доставленням.

ЗАЙДІТЬ ДО НАШОЇ КРАМНИЦІ!

"Зірка" (Київ) звертається до вас у нелегкий для видання період з надією на взаєморозуміння та підтримку, бо нас єднає спільна мета -- любов до України.

Справа в тім, що через дефіцит паперу, лібералізацію цін наша єдина українськомовна дитяча газета опинилась під загрозою закриття. Неймовірно зросли витрати на поліграфію, послуги зв'язку, папір, а передплатна ціна зросла майже у десять разів.

Переконані, дітям в Україні та за її межами потрібна "Зірка", потрібна дорослим; педагогам, батькам, про що свідчить численна читацька пошта... Газета працює на національне відродження України, друкує праці відомих дослідників мови, історії нашої Батьківщини, твори репресованих письменників. Редакція планує надавати сторінки газети для розповідей про життя наших співвітчизників за кордоном, неодноразово в газеті публікувалися твори поетів діаспори.

Сьогодні у вільній, суверенній Україні склалася кризова ситуація: наші діти, вражені Чорнобилем, несучи на собі весь тягар складного переходу до ринкової економіки, залишилися ще й без свого єдиного українськомовного щотижневого видання. Тож давайте спільно рятувати "Зірку". Найкраща допомога газеті -- це передплатити її. Наш індекс -- 60954, для тих, хто хоче підтримати "Зірку" грошовою допомогою, хто хоче стати нашим спонсором, подаємо наш газетний рахунок: 1609 607 в Шевченківському відділенні Укрсоцбанку в м. Києві, МФО 322089.

Ми завжди раді вам. Наша адреса:

Україна 252119

м. Київ-119, вул. Пархоменка, 38-44, "Зірка".

Телефон: 213-12-07, 211-02-67.

Із щирою повагою

редактор газети "Зірка"

Петро Римаренко

та колектив редакції.

До української молоді.

Управління народної освіти Львівського облвиконкому, Львівський молодіжний клуб аматорів спортивного орієнтування "АСО", редакція часопису "За Вільну Україну" організують український молодіжний фестиваль із спортивного орієнтування, присвячений пам'яті полковника Євгена Коновальця...

Всі учасники будуть жити у наметовому містечку.

Для тих, хто незнайомий із спортивним орієнтуванням буде організовано навчання.

Оргкомітет запрошує до участі українську молодь діаспори з метою єднання і спілкування українців всього світу.

Фестиваль відбудеться на батьківщині полковника Євгена Коновальця у селі Зашкові з 11 до 15 червня 1992 року.

Україна пробудилася, Україна ожила, тож плекаймо наш український цвіт!

Адреса оргкомітету та дирекції фестивалю:

290004 Україна

м. Львів, вул. Дарвіна, 4"а"

Управління народної освіти Львівського облвиконкому

Тел. 74-21-42, 72-69-53.

ЧИ ТІЛЬКИ ПРАВОПИС?

На сторінках "Нових Днів" розгорнулася дискусія (чи може баталія?), який правопис кращий для діаспори. Може б було краще подати, в якому стані сьогодні українська мова в Україні.

Як відомо, в Україні вийшов "змодифікований" правопис Русанівського, з якого ніхто не задоволений. Його широко

обговорювалося в багатьох журналах і газетах, особливо в "Освіті", газеті для вчителів, що виходить двічі в тиждень накладом понад 160 тис. Друкувалися завваги Святослава Караванського. На жаль, академік Русанівський відповідав старими методами, нападаючи на критиків, замість давати речеві (чи "резонні", як тепер модно в Україні) відповіді.

Стан навчання української мови невеселий. Сьогодні 50 відсотків дітей ходить до російськомовних шкіл. Коли взяти до уваги, що в західних областях російських шкіл обмаль, то той відсоток набагато вищий на Великій Україні. На Криму нема ні одної української газети, хоч є 140 російськомовних. Диктори радіо й телебачення не знають української мови. У пресі появляються дивні вислови, наприклад, "дивлюся телевізора" і т.і. Чи тоді треба: "дивлюся я небо", "дивлюся я батька"? Теж залюбки вживаються живцем взяті англійські слова: "резонно", "пролонгувати", "самміт", "бріфінг", "сервіс", навіть "раунд", замість давно зукраїнізованого "рунда", і т.д. Все це не йде прямо з англійської мови, а, очевидно, через російську мову, яка масово засвоює чужі слова. Отже, далі, свідомо чи несвідомо, продовжується зближення двох мов на засаді: що є в російській мові -- має бути теж в українській. До цього теж відноситься писання чужих назв і прізвищ, напр. "Хельсінкі", "Хемінгуей" і т.д. До речі, як писав проф. Юрій Шевельов, російські мовознавці навіть стараються змінити структуру української мови, вводючи до неї стародавні звороти й слова. Все це свідчить про далеко серйозніші проблеми, ніж теперішній правопис, який не сприяє вільному розвитку ні не відповідає духові української мови.

Р. Колісник,

Торонто

Вельмишановний Пане редакторе!

На стор. 28 "Н.Д." за лютий ц.р. примітка редакції: "Незабаром Н.Д." допускати тільки правопис діючий у незалежній Україні". Як швидко буде це "незабаром"? Чи не зачекати поки в Україні устійнять правопис? Приміром, редактори там і досі ігнорують літеру "г", "h", чи то по інерції дотримуються рос. транскрипції: Хічкок, Хельсінкі, хепенінг, хобі і т.і. Навіть журнал "Сучасність", який від січня ц.р. друкується і, мабуть, редагується в Україні, вживає "х" замість "г"!

Ніна Булавицька, Міннеаполіс

Вельмишановна Пані Булавицька!

Згадана примітка викликала тривогу серед наших "діаспорних" співробітників, хоч, на жаль, дуже мало їх ще пишуть. Все ж таки, для заспокоєння, у квітневому числі журналу (стор. 34) я дав другу примітку: "До часу, поки відповідні наукові установи в Україні і в діаспорі не узгодять і не схвалять один правопис, "Нові Дні" допускати обидва діючі правописи без коментарів..."

До цього додам, що всякі "бріфінги", "сервіси", "раунди", "хобі" і "хепенінги" виполюватимем з обидвох правописів скільки вистащить сил. На жаль, сил і терпіння залишилося в мене мало.

Мар'ян Дальний

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Вельмишановний Пане редакторе!

Прошу прийняти найщиріші і найсердечніші побажання зі світлим празником Христового Воскресіння.

Цьогорічні Свята для всіх нас мають невимовний чар радости, бо це перші Свята Воскресіння, які співпадають із Воскресінням нашої України.

Це справді вирішальний етап у нашій історії до якої, вважаю, у великій мірі причинилася праця журналу "Нові

Дні", яка постійно збирала такі вістки, інформації, факти і події за посередництвом яких зростала українська національна гідність і свідомість.

Тому прийміть Ви, пане Мар'яне з родиною, а також усі ті, які на протязі довгих років трудилися для того, щоб кожен примірник журналу був вартісний, найширший побажання і подяку.

Ярослав Стех, Торонто

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

ПОМЕР ІСТОРИК ОЛЕКСАНДЕР ОГЛОБЛИН

16-го лютого помер у Лудлов, Массачусетс, видатний історик України, довголітній голова УВАН у США д-р проф. Олександр Оглоблин. Він народився в Києві 1899 року й до другої світової війни був професором Київського й Одеського університетів. Професор Українського Вільного Університету (з 1944 року) й Української Православної Богословської Академії (1946-51). Автор понад 300 наукових праць, переважно з історії козацької доби й з економічної історії України.

В КИЄВІ ЗАГИНУВ ДЕПУТАТ В. БОЙКО

14-го лютого о годині 6-й вечора, в наслідок вибуху та пожежі у помешканні, трагічно загинув відомий тележурналіст, ведучий популярної молодіжної програми "Гарт", народний депутат України, заступник голови постійної комісії Верховної Ради України з питань гласності та засобів масової інформації 30-річний Вадим Бойко.

Дослідження у справі загибелі журналіста веде Служба Національної Безпеки України.

ПОМЕР інж. ЛЕВ БИКОВСЬКИЙ

У суботу, 11-го січня, помер видатний український науковець, організатор нашого наукового життя, автор наукових праць, спогадів, статей і бібліографічних довідників проф. інж. Лев Биковський, доживши до патріархального віку (1895-1992).

Після втрати української державности проф. Л. Биковський разом з державними чинниками УНР залишив Україну і подався на еміграцію. Керував у Варшаві публічною бібліотекою і тісно співпрацював з Юрієм Липою на форумі Українського Океанічного Інституту. Після Другої світової війни переселився до Америки. Був дійсним членом УВАН і членом-основником Українського Історичного Товариства. Був співробітником багатьох періодичних видань, в тому й "Нових Днів".

Похований у Денвері 14-го січня 1992 року. Залишив у смутку дружину Марію і всю нашу денверську громаду.

Вічна йому пам'ять!

У ПАМ'ЯТЬ ІВАНА БОДНАРЧУКА

Надсилаю свою передплату на 1992 рік. Також пожертву в сумі \$25.00 на журнал "Нові Дні" у пам'ять мого мужа Івана в другу річницю його смерті, що припадає 5-го травня.

дружина Е. Боднарчук, Торонто

Після смерті бл. п. Івана Боднарчука, завдяки дружині, появилось вже дві його книжки: "У вікнах життя" і "На весело" (збірка гуморесок під псевдонімом з "Лиса Микити" Іриной Чабанрук).

Тепер у друку п'єса Івана Боднарчука з часів УПА "Над Черемошем" та готуються до друку дві п'єси для дітей. Ці книжки можна замовляти у Фундації ім. І. Боднарчука: 620 Spadina Ave., Toronto, Ont. M5S 2H4. -- Ред.

ПАМ'ЯТІ РОДИНИ КОЛДУНІВ

...Поздоровляю Вас, Вашу дружину та всіх співпрацівників з Вільною, Незалежною Україною... В боротьбі за вільну Україну згинули мої і моєї дружини близькі і дальші родичі. Замість квітів на їхні далекі й невідомі могили надсилаю \$50.00 на пресовий фонд "Нових Днів".

Микола Колдун, Парма

У ПАМ'ЯТЬ ГРИГОРІЯ ШНУРКА І П. ФЕДАКА

...Висилаю передплату за журнал і \$25.00 замість квітів на могилу мого покійного мужа Григорія Шнурка і зятя Петра Федака.

Ольга Шнуркова, Пенетанг

Для всіх українців і їхніх родин
у скорботний час місце Вічного покою.

ST. VOLODYMYR
UKRAINIAN CEMETERY

УКРАЇНСЬКИЙ ЦВІНТАР
СВ. ВОЛОДИМИРА

в Оквилл, Онт.

- Щороку спільна молитва й окремі поминки за душі тут спочилих.
- Дбайливий догляд Адміністрації та запевнена майбутність відносним міністерством Провінції Онтаріо через т.зв. "Вічний Фонд Українського Цвинтаря Св. Володимира"!
- Дві окремі Секції: УПА і Братства Дивізійників, прикрашені чудовими пам'ятниками.
- Порада і поміч в перенесеннях останків (праху) з інших цвинтарів-поховань!
- Ціни за місця-ділянки найнижчі в околиці! Добрий доїзд! Близький Дім Культури!
- За додатковими інформаціями просимо звертатися на число телефону:

Години -- 9:30 до 4:30 БЮРО -- 827-1647

АНДРІЙ ЛАТИШКО -- адміністратор

0001761
EXPIRES: 92 12 CO M 17

Ms. Nina Kozy
17 Lanark Ave
Toronto
ON M6C 2B2 Canada

xx20(Y)

POSTAGE PAID AT TORONTO
Publications Mail Registration Number 1668
if not delivered please return to:

NOWI DNI
P.O. Box 400, STA ~D~
TORONTO, ONT. CANADA M6P 3J9

CHARTERS TO UKRAINE

DIRECT TORONTO -- KIEV -- TORONTO

Слідкуйте в українських газетах за деталями про дні відльоту рейсів
з Торонто та про нові обслуговування туристів в поїздках в Україну.

Roman and Eda Dowhopoluk
with Air Ukraine representatives on arrival in Kiev
of the first Air Ukraine Charter in 1991.

Air Ukraine Stewardesses:
Natalia Shewchuk, Wasylyna Tomashuk,
Irina Mazo, Natalia Yanko.

Watch Ukrainian newspapers for flight details and
new tourist services
to Ukraine.

AIR UKRAINE

Call Your Travel Agent Today Or:

1013 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6H 1M1
(416) 537-2165
President: Roman Dowhopoluk.

Free Toll Line
Fax
Telex
Reservac

1-800-268-1785
(416) 537-1627
06-218557
Sam 91575